

03 | KOMMUNER KLAGER OVER HANDICAPPEDE

Flere og flere kommuner indbringer sager for Ankestyrelsen i håb om at undgå at betale ydelser til handicappede borgere. Næsten halvdelen af alle principafgørelser sidste år startede som ankesager fra kommuner mod borgeres krav. Der er mange penge på spil, men den nye praksis møder massiv kritik fra flere.

12 | BANKDIREKTØRER FÅR LØNFREM GANG

I hver anden af landets ti største banker fik direktørerne mere i løn i 2009 end i 2008, trods finanskrisen. Det viser en gennemgang af regnskaberne foretaget af Ugebrevet A4. Lønstigningerne hænger ikke sammen med resultaterne, vurderer ekspert. Især Danske Bank bliver kritiseret for at hæve tre direktørers løn.

Danskerne til regeringen: Fokus på ligeløn nu

Knap 6 ud af 10 danskere mener, at ligeløn er det vigtigste emne for den nye ligestillingsminister Lykke Friis (V), der i stedet fokuserer på ligestilling i erhvervslivet og på universiteter. LO-næstformand understreger, at Lykke Friis også er minister for butiksassistenter og sosu-assistenter.

Der er ikke ligeløn imellem mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked, og derfor er det lige nu den vigtigste sag for landets

nye ligestillingsminister Lykke Friis (V).

Det siger næsten 6 ud af 10 danskere i en ny undersøgelse, Analyse Danmark har gennemført for Ugebrevet A4 i anledning af 100 årsdagen for Kvindernes Internationale Kampdag.

I dag tjener kvinder i gennemsnit kun 82 procent af mænds løn, viser tal fra LO og DA, og i undersøgelsen anbefaler hele 70 procent af kvinderne den nye minister at skabe ligeløn.

Danskernes dom står dog i skærende kontrast til den nye ministers egen dagsorden. Piger og drenge er lige vakse, og derfor er der tale om et kæmpetalent-spild, når kvinder ikke fylder lige så me-

get som mænd i Danmarks øverste magt-cirkler.

»Vi skal have flere kvinder i bestyrelser. Universitetsområdet vil jeg satse på, for vi skal have flere kvindelige professorer og institutledere og flere kvinder i forskningsverdenen,« siger Lykke Friis.

Men den prioritering er kun 17 procent af danskerne enig i, og LO's næstformand Lizette Risgaard kritiserer Lykke Friis for at bruge sine kræfter forkert.

»Hun skal være hele Danmarks ligestillingsminister. Lige så meget, som hun tager hånd om udfordringer for kvindelige forskere, skal hun tage hånd om butiksassistenter og sosu'er,« siger hun. **SIDE 06**

A4 INDHOLD

03 | KOMMUNER KLAGER OVER HANDICAPPEDE

Kommunerne bruger i stigende omfang Ankestyrelsen for at undgå at betale ydelser til handicappede borgere. Næsten halvdelen af alle principafgørelser sidste år startede som ankesager fra kommunerne mod krav fra borgerne. Der er mange penge på spil, men den nye praksis møder massiv kritik fra flere.

06 | DANSKERNE: LIGELØN NU!

Der er ikke ligestilling imellem mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked, og derfor er det lige nu den vigtigste sag for landets nye ligestillingsminister Lykke Friis (V). Det siger knap 6 ud af 10 danskere i en ny undersøgelse. Den nye ministers egen dagsorden kredser imidlertid om ligestilling i bestyrelser og i universitetsverdenen. LO's næstformand Lizette Risgaard kritiserer Lykke Friis for at bruge sine kræfter forkert.

08 | FLERE KVINDER SKAL OP AD KARRIERESTIGEN

Ligestillingsminister Lykke Friis (V) erkender, at der reelt er store problemer med ligestilling. Hun vil især rette sin politiske opmærksomhed mod at få flere kvinder i ledelse. »Piger og drenge er født lige vakse, og derfor er der tale om et eklatant talentspild, hvis vi ikke får mere ligestilling, får flere kvinder i ledelse og i toppositioner på universiteterne«, siger hun.

11 | UPDATE & KALENDER

12 | BANKDIREKTØRER FÅR PÆN LØNFREMANG

I hver anden af landets ti største banker får direktørerne mere i løn i år end året før, trods finanskrisen. Det viser en gennemgang af regnskaberne foretaget af Ugebrevet A4. Lønstigningerne hænger ikke snævert sammen med resultaterne, vurderer ekspert. Især Danske Bank bliver kritiseret for at hæve tre direktørers løn med tilsammen næsten fem millioner kroner fra 2008 til 2009.

15 | FLERE KRÆVER LÆRLINGE FOR KONTRAKTER

Odense Kommune melder sig på banen, så nu er landets tre største kommuner klar til at kræve lærlingepladser, hvis entreprenører vil have del i offentlige byggekontrakter. Kommunernes Landsforening opfordrer landets øvrige kommuner at følge trop – og ifølge KL overvejer flere kommuner at gøre det.

16 | STØRRE DØDELIGHED BLANDT EFTERLØNNERE

Mænd, der går på efterløn som 60-årige, har i gennemsnit 2,2 år mindre tilbage at leve i end jævnaldrende, som fortsætter med at arbejde. Det fremgår af ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som vil gøre op med myten om, at efterlønnere lige så raske som dem, der bliver på arbejdsmarkedet.

20 | KONSULENTFESTEN ER SLUT

Under opsvinget fordoblede konsulentbranchen sin gesjæft og havde sidste år en omsætning på 16 milliarder kroner. Dobbeltså meget som i 2004. Men efter fem fede år kommer de magre tilsyneladende – blandt andet fordi det offentlige er blevet kritiske over for konsulenterne. »Vi har nok glemt, at opgaverne kunne løses bedre af os selv«, siger fynsk borgmester.

22 | NETNYT

23 | LEDER LYKKE FRIIS' FEJLFOKUS

Den nye ligestillingsminister er plaget af et virkelighedsfjernt udsyn, når hun mener, at det vigtigste problem at løse, er den skæve kønsfordeling på de danske chefgange. Det virkelige ligestillingsproblem ligger snarere på fabriksgulvet, hvor kvinderne notorisk får lavere løn end mændene. Hvis Lykke Friis vil tages seriøst, må hun tage livtag med de problemer, som berører flest.

24 | JESUS UD AF PASSET

Danske pas er præget med et billede af Jesus. Dét vil direktør Karsten Riise Kristensen have ændret, for ifølge ham har religiøse motiver ikke noget at gøre i officielle dokumenter. Han støtter sig til den europæiske menneskerettighedskonvention – og er villig til at gå rettens vej.

A4

UGEBREVET A4
9. ÅRGANG
UGE 10 – 2010

UDGIVET AF |
LANDSORGANISATIONEN I DANMARK
ISLANDS BRYGGE 32D
POSTBOKS 340
2300 KØBENHAVN S

TELEFON | 35 24 60 00
WEB | WWW.LO.DK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR |
HARALD BØRSTING

REDAKTØR |
JAN BIRKEMOSE, jbi@lo.dk

REDAKTIONSEKRETÆR |
LAURA ELLEMANN-JENSEN, lej@lo.dk
GLADIS JØHANSSON (orlov), gjo@lo.dk

REDAKTION |
IVER HOUUMARK ANDERSEN, iha@lo.dk
MICHAEL BRÆMER, mbr@lo.dk
KATRINE BIRKEDAL CHRISTENSEN, kbc@lo.dk
MIKKEL NOEL LANZKY, mnl@lo.dk
ALLAN LARSEN, ala@lo.dk
GITTE REDDER, gre@lo.dk

ABONNEMENT/ADM. OG RESEARCH |
MARIANE HVESTENDAHL, mhv@lo.dk
STEEN FODSTAD NILSSON, sfn@lo.dk
KRISTINE BERTELSEN, kbe@lo.dk

DESIGN/LAYOUT |
MARIE KLØVEDAL JESPERGAARD, mkj@lo.dk

FORSIDEILLUSTRATION |
MAI-BRITT AMSLER

PRODUKTION |
TRYKT CO2-NEUTRALT HOS KLS GRAFISK HUS A/S
ISSN 1602-1630

E-MAIL |
ugebreveta4@lo.dk

WEB |
WWW.UGEBREVETA4.DK
REDAKTØR MICHAEL BRÆMER, mbr@lo.dk

INDLÆG TIL KALENDER |
SENDES TIL kalendera4@lo.dk

INDLÆG TIL DEBATTEN |
SENDES TIL debata4@lo.dk
– ELLER TIL UGEBREVETS POSTADRESSE

CITATER |
TILLADT MED TYDELIG KILDEANGIVELSE.

ABONNEMENT PÅ A4 |
WWW.TILMELDMIG.DK/A4 ELLER PR. BREV.
DEN ELEKTRONISKE UDGAVE ER GRATIS FOR ALLE.
DEN TRYKTE UDGAVE AF A4 KOSTER 900,- KRONER,
MEDMINDRE MAN ER MEDLEM AF ET LO-FORBUND.

Blandede kilder

Produktgruppe fra velforvaltede
skove og andre kontrollerede kilder
www.fsc.org Cert.no. SW-COC-003062
© 1996 Forest Stewardship Council

A4 OFFENTLIG SERVICE

Kommuner klager over handicappede borgere

Næsten halvdelen af Ankestyrelsens principielle sager bliver rejst af kommuner, der vil afprøve den nedre grænse for servicen til handicappede borgere. Får kommunen ret, er der mange penge at spare. Tendensen er mere end fordoblet siden 2005, og det møder kritik fra handicaporganisationer. Ekspert kalder det forargeligt, at kommuner bruger et ekstra våben mod egne borgere.

GOLIAT MOD DAVID

Hjælp til fodindlæg til otte-årig dreng med infantil autisme. GPS til hjerneskadet ung mand, der har problemer med at orientere sig og finde hjem efter endt arbejde på sit skånejob. Eller ret til døgnindlæggelse på et misbrugscenter for kvinde, der gerne vil sit medicinmisbrug til livs.

Eksemplerne er bare et par af de sager, som nogle af landets kommuner har taget hele vejen til Ankestyrelsen for at undgå at betale udgifterne.

Kommunernes ankesager er et stort problem for borgernes retssikkerhed og tryghed, siger flere handicaporganisationer og én af Danmarks førende eksperter i socialret til Ugebrevet A4.

»Inden for det sociale område, har man den bemærkelsesværdige regel, at selv når borgerne har fået ret i Det Sociale Nævn, kan kommunerne anke mod borgerne. Det er meget forargeligt, fordi det udgør et ekstra våben for kommunerne mod deres egne borgere,« siger Kirsten Ketscher, professor i socialret ved Københavns Universitet.

Ankestyrelsen er også overrasket over den stigende tendens til, at landets kommuner klager. Tal fra Socialministeriet viser, at ud af 90 principafgørelser i 2005 på det sociale område, var 11 sager rejst på baggrund af klager fra kommuner. Det svarer til 12 procent af sagerne. I 2009 var antallet af sager fra kommunerne mere end fordoblet. Således udgjorde kommuneklager 25 af principafgørelserne i 2009, mens borgerklagerne udgjorde 33 – det svarer til, at 43 procent af an-

kestyrelsens principalsager blev rejst efter klager fra kommunerne.

De handicappedes organisationer er rystede over kommunernes stigende tendens til at klage over borgerne. Som udviklingschef i Muskelsvindfonden, Jørgen Lenger, siger:

»Når vi har et ankesystem, er det som udgangspunkt for at beskytte den svage part, altså borgeren, mod den stærkes overgreb, altså systemet. Der er sket et skred, i og med ankestyrelsen tager flere og flere sager fra kommunerne og færre og færre sager fra borgerne. Det giver kommunerne en ekstra fordel frem for borgerne,« siger Jørgen Lenger og tilføjer:

»Det er lidt, som når jeg ligger fuglefoder ud til gråspurvne, men det ender med at blive ædt af duerne. Sådan ser jeg kommunernes klagemulighed hos Ankestyrelsen.«

Ankestyrelsens principafgørelser har stor værdi, fordi de danner præcedens for alle landets kommuner. Der er derfor – afhængig af sagen – mange penge

at spare, hvis kommunerne får medhold i, at borgerne ikke har krav på en given service eller ydelse.

EN HÅRD OMGANG

Hos Muskelsvindfonden kender de alt for godt til kampene mellem handicappede borgere og kommunerne hos Ankestyrelsen. Flere af deres medlemmer har haft sager, hvor kommunerne har klaget til Ankestyrelsen over en afgørelse fra Det Sociale Nævn, hvis den var til fordel for borgeren.

I en sag fra i sommer blev en 16-årig dreng med muskelsvind nægtet muligheden for at tage 10. klasse på efterskole af sin kommune. Opholdet ville kræve ekstra hjælpere, og det ville hans kommune ikke betale for. Familien ankede afgørelsen til Det Sociale Nævn, da de mente deres søn ikke skulle fratages muligheden for at komme på efterskole – trods sit handicap. Og det var Det Sociale Nævn enige i. Men kommunen valgte at anke nævnets afgørelse til Ankestyrelsen. Efter et >

SÅ MEGET KLAGER KOMMUNERNE

Ankestyrelsen behandler flere og flere klager fra kommunerne til principiel behandling, mens antallet af klager fra borgerne, der antages til principiel behandling, er faldende.

ANTAL

PRINCIPIELLE SAGER HOS ANKESTYRELSEN	2005	2006	2007	2008	2009
Kommuneklager	11	19	21	32	25
Borgerklager	79	65	39	37	33
Behandlede sager i alt	90	84	60	69	58
Afviste sager	696	713	497	650	529

NOTE | Opgørelsen af afgørelser fra 2009 indeholder kun afgørelser fra årets ni første måneder.

KILDE | Svar fra Socialministeriet på § 20-spørgsmål fra Folketingets Socialudvalg (16. dec. 2009).

års kamp mellem familien og kommunen, gav Ankestyrelsen familien ret i, kommunens begrundelse for afslag på hjælp og støtte til den 16-årige dreng, så han får mulighed for at opholde sig på en efterskole, ikke holder vand. Kommunen skal nu behandle sagen på ny. Det langstrakte tovtrækkeri om sagen tager hårdt på familien, forklarer handicappolitisk medarbejder i Muskelsvindfonden Thomas Krog:

»Det føles som en trussel, når kommunen anker til Ankestyrelsen, og det

er ikke rart at have sådan en sag hængende over hovedet. Det gav problemer for drengen, der gik med alle overvejelserne om, hvorvidt det var værd at investere sig selv i opholdet på skolen og de nye kammerater, når han ikke vidste om kommunen fik ret hos Ankestyrelsen og derefter ville tage ham ud af efterskoleopholdet. Det var svært at gå helhjertet ind i opholdet.«

Selv om familien fik delvist medhold hos Ankestyrelsen, tog sagen så mange kræfter, at de i dag ikke ønsker

at stå frem i et interview om oplevelserne, forklarer Thomas Krog. Og det kan de godt forstå hos den uafhængige og selvejende statslige institution Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH). Ane Esbensen, der er konstitueret sekretariatschef, siger:

»Det kan være en hård omgang for den enkelte borger, at køre sådan en klagesag. For borgeren er det en belastning, der påvirker deres liv, mens det for kommunen er et spørgsmål om at bruge ansattes ressourcer.«

Hun bakkes op af formand for Danske Handicap Organisationer, Stig Langvad:

»Efter strukturreformen har vi fået store, stærke kommuner, der kan kaste mange ressourcer og jurister efter sagerne hos Ankestyrelsen. Borgeren har jo kun sig selv, så kommunerne vil altid stå med mere power end borgeren, der er den svage part.«

EKSEMPLER PÅ KOMMUNERNES KLAGER

LYDAFSPILLER TIL SVAGTSEENDE

En stærkt svagtseende kvinde søger kommunen om at få bevilliget en transportabel såkaldt DAISY-afspiller, der gør det muligt at få læst bøger og tidsskrifter op på en mere fleksibel måde end en almindelig båndoptager. Kommunen afslår, fordi kvinden allerede har fået bevilliget båndoptager og et pc-program med lignende egenskaber. Kvinden klager over kommunens afgørelse til Det Sociale Nævn, der giver hende medhold. Herefter anker kommunen afgørelsen til Ankestyrelsen.

Kvinden får medhold: hun har ret til en lydafspiller.

En DAISY-afspiller koster, ifølge lysoglup.dk, cirka 4.300 kroner.

ÉN ROLLATOR TIL TÆPPERNE OG ÉN TIL GADEN

En mand, der bor i eget hjem, men flere gange dagligt spiser på et nærtliggende plejehjem, beder kommunen om at få én rollator til udendørsbrug og én til indendørsbrug. Han vil undgå at slæbe snavs ind i stuerne, og kan på grund af sit helbred ikke selv rengøre rollatoren efter udendørs brug. Kommunen afslår at bevillige en ekstra rollator, og beder ham anskaffe sig en smudsmåtte. Manden klager over afgørelsen til Det Sociale Nævn, der giver ham medhold. Kommunen anker afgørelsen til Ankestyrelsen og anfører, at »afgørelsen har betydning for alle borgere, der benytter rollator, manuel kørestol og el-kørestol.«

Kommunen får medhold: manden har ikke ret til en ekstra rollator.

En rollator koster ifølge nettomedical.dk mellem 900 og 2.500 kroner.

VOKSEN HANDICAPPET MÅ HJÆLPES AF FORÆLDRE

En ung kvinde, der lider af en fremadskridende, dødelig sygdom, bor hos sine forældre. Kommunen har vurderet, at kvinden har behov for hjælp døgnet rundt. Kommunen bevilliger 19 timers hjælp i døgnet, de resterende fem timer i døgnet må forældrene hjælpe. Kvinden får hos Det Sociale Nævn medhold i, at det ikke kan kræves, at forældrene varetager pasningen. Kommunen anker afgørelsen til Ankestyrelsen og stiller spørgsmål ved »i hvilket omfang, kommunerne kan fastsætte eget serviceniveau, og i hvilket omfang borgerne kunne kræve hjælpen udmøntet i eget hjem.«

Kvinden får medhold: hun har ret til hjælp 24 timer i døgnet.

HANDICAPPET VIL HAVE BETALT FORENINGSMEDLEMSKAB

En ung mand, der lider af dværgvækst, bor hos sine forældre og er under uddannelse. Han har fået bevilliget flere hjælpemidler, herunder støtte til køb af bil og beklædning. Manden søgte kommunen om dækning af medlemskab af en patientforening. Kommunen afslag, og manden klagede til Det Sociale Nævn, der gav ham medhold med begrundelsen, at »det var almindeligt forekommende i befolkningen at være medlem af en forening.« Kommunen ankede afgørelsen til Ankestyrelsen, med begrundelsen at »et medlemskab vil gavne, men at det ikke var nødvendigt.«

Kommunen fik medhold: den unge mand var ikke berettiget til at få betalt medlemskabet. Medlemskab af en patientforening koster cirka 250 kroner årligt.

UNØDVENDIG MULIGHED

Borgernes retssikkerhed er under kraftig pres, når en administrativ myndighed som kommunerne får adgang til at anke afgørelser, der kommer borgerne til gode, mener professor i socialret på Københavns Universitet, Kirsten Ketscher.

»Ankestyrelsen er til for at sikre borgernes rettigheder. Man har bibeholdt en gammel ordning om at kommunerne kan anke, men det er unødvendigt, for ankestyrelsen har masser af muligheder for at rette op på en forkert praksis på anden vis. Derfor er det helt unødvendigt, at give kommunerne det ekstra skud i bøssen,« siger Kirsten Ketscher og tilføjer:

»Det er kun egnet til at skabe et modsætningsforhold mellem kommuner og borgere, og det klemmer i forvejen udsatte borgere yderligere. Det er en ulige kamp mellem borger og system, og kommunernes adgang til at anke er, hvad jeg vil kalde systemvenlig og borger-uevenlig.«

Selv om Kirsten Ketscher har svært ved at forstå, at kommunerne overhovedet har retten til at indklage afgørelser fra Det Sociale Nævn til Ankestyrelsen, tror hun muligheden er en økonomisk gevinst for kommunerne.

»Når kommunerne bruger det meget,

er det selvfølgelig fordi, det ikke koster kommunerne noget at køre en ankesag. Hvis det drejer sig om en handicapydelse, som kan være vældig bekostelige, så tager man lige det ekstra skud i bøssen at anke til Ankestyrelsen for at se, om man kan slippe for udgiften. Kommunen er også i en økonomisk klemme, så man kan blive fristet til at anke for at slippe for en udgift.«

At økonomi spiller ind, er Kommunernes Landsforening (KL) enig i. Som chefkonsulent i KL's Børne- og Kulturkontor Hanne Gøttrup påpeger, så er det ikke uvæsentligt at debattere, hvor grænserne for samfundets hjælp til handicappede borgere skal gå.

»Det er jo én af de diskussioner, som det er vigtigt at rejse i kommunerne. At man stiller spørgsmål ved, hvad er det for en hjælp, man giver til børnene og deres familier og hvad de får ud af indsatsen. At man er opmærksom på, at selv om man har et barn, der har et særligt behov, så kan der være situationer, hvor det er rimeligt, at familien selv gør noget.« siger Hanne Gøttrup, der ikke mener, at svaret er entydigt.

Hvordan og hvor meget samfundet – herunder kommunerne – skal kompensere borgere med handicap, er ikke en statisk størrelse.

»Det er vigtigt at få prøvet nogle grænser af ind i mellem. At få sagt: 'nej, her er det nok.' Der er noget, familien selv kan løfte, og så er der noget, vi som kommune skal være med til at støtte op om. Det vil vi også gerne, og det skal vi også ifølge lovgivningen. Men nogle gange må man bare sige, at kommuner og borgere ikke er enige.«

Og netop derfor mener hun, at det er

vigtigt, at både borgere og kommuner har mulighed for at anke afgørelser fra Det Sociale Nævn til Ankestyrelsen.

»Vi har som kommune mulighed for at få nogle uvildige til at se på, om vi tager fejl, eller om det viser sig rigtigt, det vi gør,« siger Hanne Gøttrup, der understreger, at KL ikke har haft særligt fokus på antallet af sager hos Ankestyrelsen, der rejses af kommunerne, fordi omfanget er »meget lille.«

PRINCIPIELLE AFKLARINGER

Hos Ankestyrelsen tager man ikke stilling til, om omfanget af ankesager fra kommunerne er stort eller lille, men det overrasker, at der er en stigende tendens til, at kommunerne klager.

Thorkild Juul, styrelseschef for Ankestyrelsen, tror, at det øgede antal sager, der ankes af kommunerne, kan skyldes kommunalreformen.

»Efter reformen har vi fået kommuner med længere tidsperspektiv, og større interesse i at følge sagerne længere. Kommunerne har fået større forvaltninger med større fagligt afsæt, der også er bedre i stand til at spotte de principielle problemstillinger. Når det kommer her til Ankestyrelses niveau, er det en diskussion om, hvor grænsen går, og kommunen har en klar interesse i at få en afklaring.«

Formand for Danske Handicap Organisationer Stig Langvad mener, det er urimeligt, at kommunerne bruger Ankestyrelsen til at spare penge på udgifterne til de handicappede borgere.

»For kommunerne er det ekstremt vigtigt at vinde, for de principielle afgørelser hos Ankestyrelsen bliver til lov i kommunerne over alt i landet.

Hver gang kommunerne kan presse niveauet, så er der mange penge at spare – ikke bare den enkelte kommune, der rejser sagen, men for alle kommunerne landet over,« siger han og tilføjer:

»Og der er ingen tvivl om, at de henter penge på at køre sagerne.«

Ser man på de principielle afgørelser om socialsager hos Ankestyrelsen i 2009, tyder det ikke på, at kommunerne vinder flere sager end borgerne. Ud af de sager, som borgerne ankede i 2009 fik kommunerne medhold i halvdelen af sagerne, mens kommunerne fik medhold i knap 60 procent af de sager, som de selv ankede i 2009.

Uanset om borger eller kommune får medhold hos Ankestyrelsen, så mener professor Kirsten Ketscher ikke, at Ankestyrelsen skal bruges af kommunerne til at anke sager, hvor borgerne har fået medhold hos Det Sociale Nævn.

»Der er overhovedet ingen grund til, at kommunerne skal bringe sagerne ind. Ankestyrelsen er en del af et system, der er indrettet på, at borgerne skal have deres rettigheder, og man kan sige, at er der sager, som ligger på kanten af det forkerte, så kommer det borgerne til gode,« siger Kirsten Ketscher, der mener, man bør afskaffe kommunernes adgang til at bringe sager ind til Ankestyrelsen.

»Det ville give Ankestyrelsen mindre arbejde, og kommunerne behøver ikke at sidde og bruge tid på at overveje om de skal bringe det ind eller ej, og borgerne behøver ikke bekymre sig om kommunen nu finder på det.«

A4 LIGESTILLING

Regeringen skal mande sig op for ligeløn til kvinder

Et flertal af danskerne mener, at den nye ligestillingsminister skal koncentrere sig om at lukke løngabet mellem mænd og kvinder. Og 4 ud af 10 danskere ønsker, at regeringen sætter turbo på ligestillingspolitikken. En sejr at danskerne erkender ligestillingsproblemerne, fastslår forsker.

KAMPDAG

Kvindernes Internationale Kampdag vil i dag blive fejret med ekstra kolorit. Det er nemlig 100 år siden, at kvinderne for første gang gik på barrikaderne 8. marts for at kæmpe for lige løn- og arbejdsvilkår på arbejdsmarkedet.

Selv om der har været mange sejre for ligestillingen siden 1910, mener et flertal af danskerne imidlertid, at kvindekampen langt fra er vundet. Næsten 6 ud af 10 danskere oplever, at vi har alt for lidt eller for lidt ligestilling på det danske arbejdsmarked, viser en ny undersøgelse, som Analyse Danmark har gennemført for Ugebrevet A4.

Især halter det med ligeløn til mænd og kvinder på det danske ar-

bejdsmarked, og derfor bør den nye ligestillingsminister Lykke Friis (V) bruge kræfter på at lukke det store løngab mellem mænd og kvinder, viser undersøgelsen.

Hele 55 procent af danskerne mener, at Lykke Friis skal ind i kampen for at sikre ligeløn mellem mænd og kvinder. I dag tjener kvinder i gennemsnit kun 82 procent af mænds løn, viser tal fra LO og DA.

Blandt danske kvinder – Lykke Friis' medsøstre – er det hele 70 procent, der opfordrer ministeren til at gå på barrikaderne for ligeløn. Og blandt hendes partifæller i Venstre er det næsten hver anden (47 procent), der anbefaler ministeren at arbejde for ligeløn mellem mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked.

På andenpladsen af vælgernes hitliste over, hvad den nye ligestillingsminister skal bruge kræfter på, kommer indvandrerkvindernes manglende ligestilling. Næsten hver anden dansker (48 procent) mener, at det er påtrængende at se på indvandrerkvindernes ligestilling. På tredjepladsen kommer mere øremærket barsel til mænd. Mere end hver femte dansker vil have ministeren til at tale varmt for at mænd skal hjem til blebørnene. I dag afholder fædre i gennemsnit godt tre ugers barsel, mens kvinder bliver hjemme i godt 39 uger i gennemsnit.

Først på en fjerdeplads kommer flere kvinder i lederstillinger, som hver sjette danskerne mener at ministeren skal vægte.

Lektor og ligestillingsforsker på Ros-

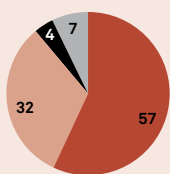
KVINDEKAMP ER LANGT FRA VUNDET

Selv efter 100 års kvindekamp oplever danskerne stadig, at der er langt til ligestilling på det danske arbejdsmarked.

? Hvordan oplever du ligestillingen mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet i Danmark

PROCENT AF ADSPURGTE

- ALT FOR LIDT/FOR LIDT LIGESTILLING
- PASSENDE LIGESTILLING
- FOR MEGET/ALT FOR MEGET LIGESTILLING
- VED IKKE

KILDE | Analyse Danmark for Ugebrevet A4.

DANSKERNE VIL HAVE LIGELØN

Hvis vælgerne skal bestemme, skal den nye ligestillingsminister især bruge kræfter på at arbejde for ligeløn til mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked.

? Klima- og energiminister Lykke Friis (V) har i den nye regering også fået posten som minister for ligestilling. Hvad mener du, at den nye ligestillingsminister hovedsageligt skal bruge kræfter på

(MULIGHED FOR AT SÆTTE OPTIL TRE KRYDSE)

PROCENT AF ADSPURGTE

Ligeløn til mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked	55
Indvandrerkvindernes manglende ligestilling	48
Mere øremærket barsel til mænd	22
At få flere kvinder i lederstillinger	17
Kønsopdelte lønstatistikker på det danske arbejdsmarked	14
Kønsopdelingen på arbejdsmarkedet (mande- og kvindefag)	13
Ligestilling i hjemmet	8
At få flere kvinder i den politiske verden	6
Lovgivning om kønskvotering for at få flere kvinder i bestyrelserne i erhvervslivet	6
Ved ikke	11

KILDE | Analyse Danmark for Ugebrevet A4.

OM UNDERSØGELSEN

Analyse Danmark har for Ugebrevet A4 foretaget undersøgelsen blandt 2.883 respondenter, der er repræsentativt udvalgt. Undersøgelsen er gennemført i perioden 23.-25. februar 2010.

LYKKE SKAL ARBEJDE FOR MERE LIGESTILLING

Næsten 4 ud 10 danskere mener, at ligestillingspolitik skal vægtes højere end i dag. Også blandt borgerlige vælgere er der opbakning til, at regeringen går på barrikaderne for mere ligestilling.

? Bør regeringen efter din mening fremover prioritere ligestillingspolitikken højere eller lavere

	SOCIAL- DEMOKRATERNE	SF	VENSTRE	DE KONSERVATIVE	DANSK FOLKEPARTI	ALLE
Ligestillingspolitik skal prioriteres højere end i dag	51	56	28	23	34	38
Ligestillingspolitik skal prioriteres på samme måde som i dag	37	33	57	57	42	43
Ligestillingspolitik skal prioriteres lavere end i dag	4	3	9	11	12	8
Ved ikke	8	8	6	9	12	11

KILDE | Analyse Danmark for Ugebrevet A4.

kilde Universitet Karen Sjørup forstår godt, at vælgerne først og fremmest ønsker, at Lykke Friis koncentrerer sig om ligeløn.

»At kvinder får mindre i løn kan enhver forstå er en stor uretfærdighed, og derfor er det også en god sag. Samtidig udtrykker en lavere løn til kvinder også en hel masse andre ting om, at kvinder bliver regnet for mindre, og det er danskerne parat til at gøre op med,« konstaterer Karen Sjørup.

LO ADVARER MOD ELITE-KURS

Lykke Friis skal ifølge Karen Sjørup tage bestik af undersøgelsen og reflektere over, hvilken rolle hun kan spille for at få sat ligeløn på dagsordenen. For selv om det er arbejdsmarkedets parter, der forhandler løn- og overenskomst, så betyder signalerne fra ministeren meget.

»Hun kan godt være med til at påvirke en proces. En ministers opgave er jo også at være med til at ændre den politiske diskurs om et emne, sætte en dagsorden og indrømme, der hvor der er problemer. Lykke Friis kan især stikke til arbejdsmarkedets parter, en af de store arbejdsgivere for kvinder er det offentlige område, så der handler det også om at blande sig,« siger Karen Sjørup.

Ligestillingsminister Lykke Friis siger til Ugebrevet A4, at hun selvfølgelig vil se på ligeløn og diskutere det med beskæftigelsesministe-

ren, der har lovgivningen på området.

»Vi kommer ikke udenom at skulle have fokus på ligeløn,« siger Lykke Friis men gør det samtidig klart, at ligeløn ikke står øverst på hendes prioriteringsliste – hun vil have flere kvinder i ledelse, som på vælgerens dagsorden kommer ind på en fjerdeplads.

»Vi skal have flere kvinder i bestyrelser. Universitetsområdet vil jeg satse på, for vi skal have flere kvindelige professorer og institutledere og flere kvinder i forskningsverdenen,« understreger Lykke Friis.

Den prioritering får LO's næstformand Lizette Risgaard til at advare Lykke Friis om ikke kun at blive elitens og de veluddannedes ligestillingsminister.

»Lykke Friis er en minister, der selv kommer fra eliten, og jeg forstår sagens, at hun vil arbejde for flere kvinder i lederstillinger. Det ser jeg også gerne. Men hun skal passe på ikke kun at blive de veluddannede kvinders minister. Hun skal være hele Danmarks ligestillingsminister. Lige så meget som hun tager hånd om udfordringer for kvindelige forskere, skal hun tage hånd om butiksassistenter og sosu'er,« siger LO-næstformanden.

Hun vil nu invitere den nye ligestillingsminister med ud på en række arbejdspladser, så hun kan få kendskab til arbejdsforhold i både butikker og børnehaver.

»Vi skal have ligestilling nedefra

og alle vegne på arbejdsmarkedet, for ligestilling skabes ikke kun fra oven,« fastslår hun. Dernæst udtrykker hun glæde over, at Lykke Friis har ambitioner og vilje til at sætte ligestilling på dagsordenen.

»Ligestillingsarbejdet har været forsømt i mange år, og der er jeg overbevist om, at Lykke Friis vil indhente noget af det forsømte,« siger hun.

Næsten 4 ud af 10 danskere erklærer ifølge Ugebrevet A4's undersøgelse, at regeringen skal prioritere det generelle ligestillingsarbejde højere end regeringen ellers har gjort. Ikke en gang hver tiende dansker mener, at regeringen skal sænke ambitionerne. Ligestillingsministeren vil ifølge undersøgelsen også få masser af goodwill i sit eget liberale bagland, hvis hun opprioriterer området, for blandt Venstres vælgere er det næsten 3 ud af 10, der gerne ser, at regeringen går i offensiven på ligestillingspolitikken.

RUC-forsker Karen Sjørup kalder det en sejr, at så mange danskere ønsker, at ligestillingspolitik skal op i gear.

»Vi bliver tudet ørerne fulde af, at vi har opnået ligestilling for længst. Vi får igen og igen at vide, at kun indvandrerkvinder har ligestillingsproblemer. Derfor synes jeg, at det er en sejr, at så mange kan se, at problemerne ikke er løst. Og at ligestillingen skal højere op på den politiske dagsorden.«

»Danmark skal blive klar til en mandlig ligestillingsminister«

Globalt hjernekapløb betyder, at Danmark ikke skal smide guld på gaden. Og det gør vi, hvis der ikke kommer flere kvinder til tops i både erhvervsliv og universitetsverden. For Danmarks nye ligestillingsminister Lykke Friis (V) handler ligestilling ikke om kvoter, men om at få kvinder til at droppe blåmejsementaliteten og bruge deres talent.

INTERVIEW

Piger og drenge er født lige vakse, og derfor er der tale om et eklatant talentspild, hvis vi ikke får mere ligestilling, får flere kvinder i ledelse og i toppositioner på universiteterne.

Lykke Friis er vaks med mundtøjet, og selv om hun ikke har nogen fiks og færdig programmerklæring, får hun lynhurtigt kredset ind, hvor hun som Danmarks nye ligestillingsminister vil have sin politiske opmærksomhed rettet hen. Næmlich mod kvinder i ledelse, kvinder i toppen, kvinder der kan klare sig i det globale hjernekapløb.

Kort sagt er hun elitens ligestillingsminister mere end pædagogmedhjælpernes og sosu'ernes ligestillingsminister. Men lad nu det ligge.

Lykønskningerne er væltet ind over klima- og energiminister Lykke Friis, siden hun for knap to uger siden også blev udpeget til minister for ligestilling. Blomsterbuketter, mails i indbakken og jubel fra organisationer i medierne. Lettelsen over, at statsministeren har sat beskæftigelsesminister Inger Støjberg (V) fra bestillingen og i stedet har udpeget den energiske Lykke Friis er stor.

Ligestillingsområdet har været decideret nødlidende de seneste år, konstaterer Dansk Magisterforenings formand Ingrid Stage i aviserne og satser på, at Lykke Friis sætter gang i en proaktiv ligestillingsindsats. Også HK's næstformand Mette Kindberg gratulerer i diverse dagblade og udtrykker håb om politisk handlekraft. I stedet for blot at vente på, at tingene løser sig af sig selv og ad frivillighedens vej.

Lykke Friis er da også selv rigtig glad for forfremmelsen. Ikke mindst fordi posten kom lige før fejringen af 100 året for Kvindernes Internationale Kampdag 8. marts. Og den jubilæumsfest vil Lykke Friis gerne deltage i.

»Jeg har altid været klar til 8. marts og altid fremført synspunkter til fremme af ligestilling. Uanset hvor jeg har været henne, er jeg den, som har protesteret, hvis der ikke har været kvinder i et panel. Ligestilling er noget, som konsekvent har lagt mig på sinde.«

LYKKE FRIIS

Uddannet cand.scient.pol. (1993) og ph.d. (1997) fra Københavns Universitet.

Har især beskæftiget sig med europæisk politik. Blandt andet som forsker og siden forskningschef på Dansk Udenrigspolitisk Institut og som europapolitisk chef i Dansk industri.

Prorektor på Københavns Universitet i 2006, hvor hun arbejdede for at få udpeget flere kvinder som professorer og institutledere.

Klima- og energiminister 24. november 2009. I samme forbindelse sprang hun ud som medlem af partiet Venstre. Efter tre måneder fik hun yderligere ansvar for ligestilling i februar 2010.

40 år og fodboldglad.

Forgængeren Inger Støjberg mente, at der er opnået ligestilling, og hun fremhævede, at stort set kun indvandrerkvinder har problemer med ligestilling herhjemme. Den liberale partifælle Lykke Friis mener derimod, at der er store udfordringer på ligestillingsområdet, og indvandrerkvinder begynder hun først at tale om på opfordring.

Hvor langt er vi nået i kampen for ligestilling?

»Der er da ingen tvivl om, at vi er kommet langt, og det er vigtigt at kvittere for den lange indsats, der har været i de sidste 100 år. Man kan vel sige, at vi har formel ligestilling i Danmark, men vi må også konstatere, at reelt har vi stadig problemer – eller udfordringer.«

Når Lykke Friis skal konkretisere, hvor udfordringerne ligger, tager hun udgangspunkt i den universitetsverden, hun selv er gået ud og ind ad i to årtier. Først som studerende, siden som forsker på Dansk Udenrigspolitisk Institut, europapolitisk chef i Dansk Industri og prorektor på Københavns Universitet.

»På universitetsområdet og i ledelse generelt er der problemer. Jo længere op ad karrierestigen, jo færre kvinder er der. Især hvis du kommer helt op i toppen, er der ret tomt – og der er god plads på dametoiletet, for nu at tage den poppede udgave. Igen vil jeg fremhæve mit grundsyns-

Uanset hvor jeg har været henne, er jeg den, som har protesteret, hvis der ikke har været kvinder i et panel. Ligestilling er noget, som konsekvent har lagt mig på sinde.

punkt om, at piger og drenge er født lige vakse, og så er der tale om et talentspild.»

»Danmark er en del af et hjernekapløb, og der har vi ikke råd til at smide guld på gaden. Vi skal trække på hele talentmassen for at klare os, og så må vi se på de normer og uskrevne spilleregler, der bremser kvinderne,« siger hun.

»Hele det her talentkapløb handler også om at komme op ad karrierestigen; vi lever i en global verden, og har man ikke globale kompetencer, så skiller man sig selv fra i det her udskilningsløb. Min klare opfordring til kvinder er, at de melder sig mere på den banehalvdel, der er international,« siger ministeren og understreger, at hun i tæt samarbejde med videnskabsministeren vil plædere for, at kvindelige talenter ikke går tabt i forsknings- og universitetsmiljøer.

ANDRE REDSKABER END KVOTER

På Københavns Universitet var Lykke Friis med til at initiere et helt nyt program for at få flere kvindelige professorer. Simpelthen ved at belønne de fakulteter, der ansatte kvindelige forskere på topposterne.

»Vi brugte økonomiske incitamenter for at få kvinder frem i lyset. Ved at tage en rigtig skarp lommelygte fandt vi de kvindelige talenter og fik dem ansat – vel at mærke efter

akademiske standarder. Vi satte ikke overliggeren ned. Det er et eksempel på, at man med tiltag godt kan gøre noget ved de snubletråde, der er for kvinder. Og sådanne tiltag vil jeg gerne bidrage med.»

I Norge har lovgivning rettet op på kønsbalancen i børsnoterede selskabers bestyrelser, så der i dag sidder mindst 40 procent kvinder i bestyrelserne. Vil du lade dig inspirere af den norske model, når du mener, at det er så vigtigt med kvinder i ledelse?

»Jeg vil ikke spille på den bane, der hedder kvoter. Det vil jeg mene vil være et tilbageskridt. Og jeg vil heller ikke ind i en debat, hvor ligestilling betyder, at det er 50-50. Jeg vil have en debat om kompetencer, talent og mangfoldighed. At få talenter frem er min ledetråd i det her arbejde.»

»I universitetssektoren vil jeg meget gerne sende det signal, at der skal ske noget, at det kan lade sig gøre, hvis man tager lommelygten frem og tager tiltag, der får de kvindelige talenter frem. Der er meget imellem kvoter og gøre ingenting. På Københavns Universitet blev jeg overbevist om, at det rent faktisk er muligt at få kvinder frem i lyset ved at kreere en ny værktøjskasse.»

Hvor ligger de ligestillingsmæssige udfordringer på arbejdsmarkedet?

A4 LIGESTILLING

»Du tænker på ligeløn? Det er da helt klart, at det er en ting, der skal ses på. Lovgivningen ligger hos beskæftigelsesministeren og er til serviceeftersyn. Men vi skal selvfølgelig finde lommelygten frem og se på lønforskellen, og især den forskel som ikke kan forklares.«

Du vil gå ind i ligelønskampen?

»Jeg ved ikke, om jeg vil gå ind i kampen, men jeg vil selvfølgelig diskutere det med beskæftigelsesministeren. Vi kommer ikke udenom at skulle have fokus på ligeløn. Hvad der ikke kan forklares, kan ikke forsvares, sagde en klog mand engang.«

Lykke Friis fremhæver, at der ikke findes lette løsninger på ligestillingsområdet, og at en bevidstgørende debat om normer vil være hjælpsom:

»Hvordan kan man få en god balance mellem arbejdsliv og familieliv er helt centralt. Når man spørger landets nyudnævnte udenrigsminister (Lene Espersen (K), red.): 'Hvordan vil du få det til at hænge sammen på hjemmefronten?', skyldes det, at der er en klar norm omkring, at det kan kvinder ikke. Som kvinde skal du helt klart være derhjemme og har et problem, som du ikke ville have som mandlig udenrigsminister.«

»Jeg vil ikke gøre mig til overdommer og blande mig i familiernes valg, men det er vigtigt at sætte spot på normerne. Jeg kender kvinder, der ikke bliver tilbudt lederstillinger, fordi chefen siger: 'Der var ikke nogen grund til at spørge, for du har to små børn derhjemme'. Det er ikke rimeligt. Du skal have lov til at træffe valget og organisere dig på hjemmebanen, og der har jeg fuld tillid til, at det er den enkelte kvinde selv i stand til. Ligestillingen starter jo derhjemme og ikke på Christiansborg, og ligestilling starter jo ved valg af ægtefælle,« siger hun og understreger, at selv om kærligheden driver kvinder ind i ægteskaber, må de også have øje for at aftale en lige arbejdsdeling, der giver lige muligheder på arbejdsmarkedet.

Ugebladet A4 har netop offentliggjort tal, der viser, at hver tredje kvinde i den offentlige sektor er på deltid. Anser du det for et ligestillingsproblem?

»Jamen, der vender jeg tilbage til mit hjernekapløb. Vi skal i Danmark trække på alle kompetente kræfter og hæn-

der. Men så må man også sige, at man kan ikke alt i livet – man kan ikke være på deltid og gøre stor karriere på samme tid. Det er også en opfordring til kvinder om, at vil man ind i en bestyrelse, vil man gøre karriere, kræver det naturligvis også noget. Når man er fri foran mål, har man også en forpligtelse til at prøve at score.«

BLÅMEJSEMENTALITET

Lykke Friis mener, at mange kvinder ikke bringer deres evner i spil. Og derfor har hun tre klokkeklare råd: Brug dine evner. Sørg for at få internationale kompetencer. Skab og brug netværk.

Rådene er nok mere møntet på højtuddannede kvinder i erhvervsliv og universitetsmiljøer end rengøringsassistentene og sygeplejerskerne på deltid i den offentlige sektor. Men blåmejsesmentaliteten har kvinderne til fælles på tværs af sektor og uddannelse, fremfører hun.

»Det, at man tager sine duelighedstegn og syer dem på ærmet og sidder klar til forfremmelsen. Spejderlederen ser alle duelighedstegnene og rykker dig højere op i spejderhierarkiet. Sådan fungerer det bare ikke altid i den virkelige verden. Jeg bryder mig ikke meget om at generalisere – men når vi taler om at få flere kvinder frem, synes jeg godt, at man kan tale om lidt for meget blåmejsesmentalitet. Kvinder skulle have lidt mere frækhed og lidt mere gåpåmod.«
Senest i november 2011 skal vi til folketingsvalg, og dermed risikerer du kun at skulle være minister for ligestilling i halvandet år. Hvad vil du nå af politiske resultater på den korte tid?

»Flere kvinder i bestyrelser. Universitetsområdet vil jeg satse på, for vi skal have flere kvindelige professorer og institutledere og flere kvinder i forskerverdenen. Jeg vil mindske talentspildet.«

»Og så vil jeg gerne have opnået det, at vi er kommet lidt op ad siloen ved, at mænd i stigende grad deltager i ligestillingsdebatten. Du vinder ikke en samfundsdebat, hvis det kun er den ene del af samfundet, der diskuterer. De gange, jeg har deltaget i ligestillingsarrangementer, har der stort set kun været kvinder i lokalet, men det her er også værdipolitik og en væsentlig samfundsdebat.«
Du taler slet ikke om ligestilling for indvandrerkvinder, som dine forgængere har gjort. Hvorfor ikke?

»Igen vil jeg understrege, at for mig er det her et spørgsmål om ikke at smide guld på gaden og undgå talentspild. Jeg vil se ligestillingen som en samlet problemstilling, og som overskrift på den dagsorden skal stå med flammeskrift: TALENT. Og så vil jeg ikke se så meget på, om det er kvinder eller mænd, eller hvor folk måtte komme fra.«
Er Danmark klar til en kvindelig statsminister?

»Danmark skal blive klar til en mandlig ligestillingsminister. Det er den næste bastion, der skal falde. Det har vi nemlig aldrig haft.«

A4 UPDATE

KALENDER

KÆDEN HOPPEDE AF I BYGGE-OK

Dansk Byggeri vandt i sidste uge slaget om det såkaldte 'kædeansvar'. Entreprenører får korte snor, men ingen pisk. I stedet blev arbejdsgiverne enige med 3F og Træ-Industri-Byg (TIB) om en 'anbefaling' til Dansk Byggeris medlemmer om at sikre sig, at deres underleverandører fra eksempelvis Polen og Tyskland overholder danske overenskomster. Ved grov forsømmelse kan medlemmerne i Dansk Byggeri i stedet blive smidt ud.

OVERENSKOMST TIL RENGØRINGEN

Pensionsordning til rengøringsfolk efter to måneder, fuld løn under sygdom, 1,60 kroner i timen i år og 2,25 kroner i timen til næste år. »Men intet er gratis i en overenskomstforhandling. Så vi har måttet droppe de 50 øre i anciennitetstillæg, som transporten fik. Vi har også sagt nej til fratrædelsesgodtgørelser, og vi har ændret lidt på betalingerne for søn- og helligdage,« siger chefforhandler Tina Møller Madsen fra 3F.

JULEFERIEN PYNTEDE PÅ LEDIGHEDSTAL

Dansk Industri forventer fortsat stigende ledighed året ud, selv om tal fra Danmarks Statistik i sidste uge viste stagnerende

ledighed på 4,2 procent fra december til februar. Årsagen er, at der er mange ledige, der holder ferie med feriepenge fra deres tidligere arbejdsgiver, og derfor optræder de ikke i statistikken, som bygger på udbetaling af ydelser. DI forventer, at antallet af ledige fortsat vil stige gennem 2010 – dog mindre voldsomt end i 2009.

PRIKKERUNDE PÅ RIGSHOSPITALET

104 medarbejdere på Rigshospitalet i København blev onsdag præsenteret for en fyreseddel. Dansk Sygeplejeråd formand Grete Christensen kalder fyringerne helt urimelige. Fyringerne kommer som led i en spareplan, hvor der skal findes 94 millioner kroner i årets budget. Blandt de afskedigede er cirka 30 sygeplejersker og sosu-assistenten, læger samt lægesekretærer.

SKAT TJEKKER DINE FRYNSEGODER

Skattemyndighederne indleder nu et eftersyn af danskernes lønpakker, personalegoder og fryns, skriver Politiken. Nye ure, kameraer, rejser, og koncertbilletter – der er mange måder, en arbejdsgiver kan belønne sine ansatte på, men det er ikke alle, der husker at indberette frynsegoderne til Skat, som derfor vil se lønpakker efter i sømmene.

MANDAG 8. MARTS

100-året for kvindernes Internationale Kampdag bliver markeret ved en stribe arrangementer landet over. LO Storkøbenhavn afholder demonstration fra Rømersgade til Enghave Plads kl. 16-18. Blandt talerne er LO-næstformand Lizette Risgaard og Villy Søvnald (SF).

Markeringen fortsætter i og omkring LO-huset på Islands Brygge med taler, musik, folkekøkken, fællessang frem til 20.30.

Kvindemuseet på Domkirkepladsen i Århus fejrer 100-året med debat, dans, musik og foredrag fra kl. 12-21.

KVINFO og andre markerer den internationale kvindedag med et arrangement i Den sorte Diamant i København fra kl. 10-15.30 Her deltager blandt andre Suzanne Brøgger, Naomi Wolf, Vigdis Finnbogadóttir og ligestillingsminister Lykke Friis (V).

En række faglige ungdomsorganisationer afholder fra kl. 18 festen og koncerten 'Ligeløn lige NU!' i VEGA i København.

I Aalborg markerer en lang række organisationer dagen ved en demonstration på Gammelortvej fra kl. 16.

AOF Odense indbyder til foredrag om kampdagens historie kl. 18.30-20.30 i Fagforeningshuset, Vindegade 72

Feministisk Initiativ, Enhedslistens Queer-udvalg og Sexarbejdernes Interesse Organisation (SIO) demonstrerer for sexarbejders rettigheder. Demonstrationen afgår fra Halmtorvet kl. 16.30 og er forbeholdt lesbiske, bi- og heteroseksuelle kvinder samt transpersoner.

8. marts initiativet afholder demonstration mod prostitution og kvindehandel og for et forbud mod købesex. Demonstrationen afgår fra Rådhuspladsen i København kl. 17.

TIRSDAG 9. MARTS

HK Hovedstaden inviterer i anledning af 100-året for kvindernes internationale kampdag til debat om partnervold og dens effekter på arbejdslivet. Rejsescenen opfører 'Hvis tårer var guld' i HK Huset, Artillerivej 30 kl. 17-19.

UGENS CITAT

Tirsdag i sidste uge udsendte Dansk Folkepartis erfarne Liselott Blixt en pressemeddelelse med et synspunkt, der kun var partiets politik i 32 minutter – så blev pressemeddelelsen annulleret, fordi regeringen og Dansk Folkeparti officielt fastholder, at sygehusene har fået flere penge:

Sygehusene skal skære ned og spare alle steder ...

Store lønstigninger til bankdirektører

I hver anden af landets største banker får direktørerne mere i løn trods finanskrisen, viser en ny opgørelse. Lønstigningerne i blandt andre Danske Bank hænger ikke sammen med resultaterne, mener kritikere.

VED MUFFEN

Finanskrisen har sendt mange mennesker ud i ledighed eller økonomisk nedtur, men i banker har direktører fortsat deres på det tørre. Faktisk har direktørerne i hver anden af landets største banker samlet set fået flere millioner kroner mere i løn i 2009 i forhold til 2008. Eksempelvis har tre af direktørerne i den ellers tabsplagede Danske Bank fået næsten fem millioner kroner mere tilsammen for deres indsats.

Det viser Ugebrevet A4's gennemgang af regnskaberne for landets 10 største banker. Ifølge noterne i regnskaberne har direktørerne fået lønforhøjelser i blandt andre Danske Bank, Jyske Bank og Arbejdernes Landsbank.

Lønforhøjelserne undrer professor Ken Lamdahl Bechmann fra Copenhagen Business School (CBS), som er ekspert i bankdirektørers aflønning.

»Det er et rigtigt godt spørgsmål, hvorfor nogle bestyrelser vælger at sætte direktørernes løn op. Dette især når man tager i betragtning, at mange bankers resultater ikke har været særligt overvældende,« siger Ken L. Bechmann, og fortsætter:

»Men bestyrelserne må jo åbenbart mene, at de har de rigtige direktører, og at det er nødvendigt med en højere aflønning for at kompensere dem i forhold til, at det vel nok er blevet mere krævende at være bankdirektør.«

I landets største bank, Danske Bank, har direktørerne samlet set haft lidt af en lønfest i 2009 sammenlignet med 2008. Mens ordførende direktør

Peter Skaarup begge år fik den samme lønpakke på 8,6 millioner kroner, så har tre af bankens direktører fået en klækkelig lønforhøjelse. Direktørerne Tonny Thierry Andersen og Per Skovhus har hver fået halvanden million kroner mere i løn, mens Sven Lystbæk kan notere en fremgang på 1,2 millioner kroner.

Lønstigningerne er en torn i øjet på formanden for Danske Bank Aktionærforening, Egon Geertsen, som har stillet en række kritiske forslag til bankens generalforsamling 23. marts.

»Normalt får man en lønstigning for at have gjort noget godt, men her er der tale om en ledelse, som har formøbet et sted mellem 80 og 90 procent af aktiekapitalen. Det er helt galt,« siger Egon Geertsen.

I en note til sit regnskab for 2009 begrundet Danske Bank de højere lønninger til direktionen med følgende: »Der blev i 2008 truffet beslutning om suspension af det hidtidige bonusprogram for direktionen. I konsekvens heraf blev det kontraktlige vederlag forøget i 2009.«

Om den forklaring siger professor Ken L. Bechmann:

»Det er en lidt underfundig situation, når Dansk Bank vælger at sætte de faste lønninger op, blot fordi bonusprogrammet er sat i bero. Hvorfor indførte man så bonusprogrammet i det hele taget?«

Blandt dem, der undrer sig over lønningerne i Danske Bank, er formanden for Kritiske Aktionærer og medlem af Folketinget for Enhedslisten, Frank Aaen.

»Det er utroligt, at Peter Straarup fortsat kan få 8,6 millioner kroner

Bestyrelserne må jo åbenbart mene, at de har de rigtige direktører, og at det er nødvendigt med en højere aflønning for at kompensere dem i forhold til, at det vel nok er blevet mere kræven de at være bankdirektør.

KEN L. BECHMANN
| Professor, CBS

i løn om året i betragtning af, hvordan han har kørt Danske Bank i sæk. Hans løn relaterer sig på ingen måde til hans mulige arbejdsindsats,« siger Frank Aaen.

Kritikken preller af på formanden for bestyrelsen i Danske Bank, Alf Duch-Pedersen. Han fremhæver i en mail til Ugebrevet A4, at Danske Bank har haft overskud i både 2008 og 2009, så »bankens aktiekapital er bestemt ikke formøbet.« Med hensyn til direktionens lønstigning fra 2008 til 2009, skriver han:

»Der er sket et betydeligt fald i direktionens aflønning fra 2007 til 2008. På trods af stigningen i 2009 er direktionens aflønning stadig væsentlig under 2007-niveauet. Vi holder i virkeligheden et relativt lavt niveau sammenlignet med tilsvarende virksomheder.«

En af de banker, der skiller sig ud i forhold til aflønning af direktionen, er

vestjyskBANK, som har hovedkontor i Lemvig. Her er direktionens løn steget med ikke mindre end 89 procent fra 2008 til 2009. Men det har ifølge bankens HR- og kommunikationsdirektør Michael Thorup Madsen en meget naturlig forklaring; i det meste af 2008 frem til 1. december var der kun én direktør i vestjyskBANK, hvorimod der i 2009 var to direktører. Direktionen blev udvidet som følge af to fusioner.

BANKPAKKER OG LØNPAKKER

Under finanskrisen har bankerne fået tilbudt milliarder af kroner i lån fra staten i Bankpakke I og II. I den forbindelse er der blevet lagt nogle begrænsninger på direktionernes lønpakker. Eksempelvis må de deltagende banker ifølge Bankpakke II ikke udstyre direktørerne med nye aktieoptioner, som er en ret til at købe aktier til en bestemt kurs. Og en bank kan højst trække 50 procent af direktionens lønninger fra i skat. Socialdemokraterne ønskede som betingelse for statens hjælp, at hver enkelt direktørs løn højst måtte være 2,5 millioner kroner årligt, men partiet kom ikke igennem med det.

Ifølge Frank Aaen fra Kritiske Akti-

onærer har bankpakkerne ikke lagt en tilstrækkelig bremse på direktørernes løn.

»Det vil være udmærket med et loft på direktørernes løn. Eller endnu bedre at skatteprocenten på de ekstremt store lønninger blev så høj, at det blev langt mindre attraktivt at komme op på direktørernes høje niveau,« siger Frank Aaen.

I den store forening for aktionærer, Dansk Aktionærforening, ønsker man ikke et loft på bankdirektørernes lønninger, oplyser direktør Charlotte Lindholm.

»Det er bedst at lade markedet afgøre direktørernes lønpakker, for der skal være forskel på, hvor meget de bedste og de dårligste får,« siger hun.

Ifølge Ugebrevet A4's gennemgang af regnskaberne i de ti største banker er der stor forskel på, hvor meget de enkelte banker oplyser om direktørernes løn. Kun Danske Bank, Nordea Bank og Sydbank oplyser om de enkelte direktørers lønpakker. Det burde alle gøre, mener Charlotte Lindholm.

»Vi vil meget gerne have mere gennemsigtighed i direktørernes lønpakker. Ikke for at snage eller dyrke misun-

delsen, men for at kunne vurdere rimeligheden af pakkerne. Blandt andet om de opmuntrer for meget til at tage store risici,« siger Charlotte Lindholm.

SVAGE BESTYRELSER

Ser man på bankdirektørernes lønninger op gennem 00'erne, så har det været gyldne tider ifølge en opgørelse foretaget af professor Ken L. Bechmann og lektor Johannes Raaballe fra Aarhus Universitet. Alene fra 2004 til og med 2008 steg de administrerende bankdirektørers lønninger med 11,4 procent om året. I den samme periode fik ansatte i det private erhvervsliv i gennemsnit en lønstigning på 3,6 procent årligt.

En af årsagerne til direktørernes relativt store lønstigninger er bestyrelserne. Det mener Ken L. Bechmann og forklarer:

»I årene op til finanskrisen blev der i en del banker oprettet bonusprogrammer for direktionen, uden at der af den grund blev skåret i direktørernes faste lønninger. Det tyder på, at lønpakkerne i høj grad blev bestemt af direktørerne uden den nødvendige indblanding fra bestyrelsernes side.«

MERE I LØN TIL MANGE BANKDIREKTØRER

I fem ud af landets ti største banker blev der i 2009 givet mere i samlet løn til direktionen end i 2008. I blandt andre Danske Bank og vestjyskBANK har ledelserne fået mere ind på kontoen.

Løn og vederlag til direktionen i millioner kroner

BANK	2007	2008	2009	ANTAL I DIREKTIONEN 2008	ANTAL I DIREKTIONEN 2009
Danske Bank	38,1	22,7	28,7	4	5
vestjyskBANK	3,9	4,7	8,9	2	2
Jyske Bank	15,7	17,4	19,9	4	4
Arbejdernes Landsbank	5,1	4,8	5,1	2	2
Spar Nord Bank	11	7,4	7,7	3	3
Nykredit Bank	5	7	7	2	3
Sydbank	13	17	12	4	4
FIH Erhvervsbank	19,9	16,9	10,3	2	2
Forstædernes Bank	13,9	16,3	7,2	4	2
Nordea Bank*	50,3	44,2	32,2	7	6

NOTE | Gælder for pågældende bankkoncerner. Direktionernes samlede indtægter udgør løn/vederlag, indbetalinger til pensionsordninger og eventuelle bonusordninger. Direktionsmedlemmer er opgjort ved årets udgang.

* | Omregnet fra euro til danske kroner efter kurs 1 euro = 7,44 danske kroner.

KILDE | Ugebrevet A4 på baggrund af bankernes regnskaber. Finanstilsynet opgjorde i efteråret 2009 de udvalgte banker til landets 10 største.

Normalt får man en lønstigning for at have gjort noget godt, men her er der tale om en ledelse, som har formøbet et sted mellem 80 og 90 procent af aktiekapitalen. Det er helt galt.

EGON GEERTSEN
| Formand, Danske Bank Aktionærforening

Vi vil meget gerne have mere gennemsigtighed i direktørernes lønpakker. Ikke for at snage eller dyrke misundelsen, men for at kunne vurdere rimeligheden af pakkerne. Blandt andet om de opmuntrer for meget til at tage store risici.

CHARLOTTE LINDHOLM
| Direktør, Dansk Aktionærforening

Ken L. Bechmann håber, at bestyrelserne i lyset af finanskrisen og de forskellige skandaler som Roskilde Bank er blevet bedre til at holde styr på direktørernes lønpakker. Men han advarer samtidig om, at det stadigvæk kan halte nogle steder.

»Der er fortsat et potentielt problem med for magtfulde direktører i nogle banker, som står over for en ret svag bestyrelse uden stærke storaktionærer,« siger Ken L. Bechmann.

Dansk Aktionærforening mener, at bankdirektørerne ofte får et for svagt modspil.

»Der er for mange bestyrelser, hvor direktørerne ikke får det nødvendige modspil. For eksempel fordi man spiller tennis eller golf sammen i fritiden, eller fordi medlemmerne af bestyrelsen mangler kompetencer. Fordi et bestyrelsesmedlem for eksempel er god til at sælge tøj, bliver han ikke nødvendigvis et plus for bestyrelsen,« siger Charlotte Lindholm.

Dansk Aktionærforening ønsker åbne aktiebøger som i Sverige. Det vil sige, at alle og enhver kan få at vide, hvem aktionærerne er.

»I dag kan mindretalsaktionærer stå og skrike på sidelinjen over forholdene i en bank uden at blive mødt af meget andet end et løftet øjenbryn. Åbne aktiebøger vil give aktionærer mulighed for at finde hinanden. Og det må da være i direktionens interesse at få kritisk modspil frem for aktionærer, som bare forholder sig til, om frikaldelserne er lune ved generalforsamlingen,« siger Charlotte Lindholm.

LUKKET JOBMARKED

Når aflønning af direktører kommer til debat, bliver det ofte fremhævet, at de store gager er nødvendige for at tiltrække og fastholde de bedste ledere. Eksempelvis udtaler formanden for Danske Banks bestyrelse, Alf Duch-Pedersen:

»Direktionens løn må nødvendigvis være konkurrencedygtig for at kunne tiltrække og fastholde den nødvendige kapacitet i bankens ledelse. Det gælder ikke mindst under en finansiel krise.«

Ifølge flere eksperter er jobmarkedet for bankdirektører ret stillestående. Faktisk sker det sjældent, at bankdirektører bliver headhuntet fra en bank til en anden og slet ikke til udlandet. Den ledende direktør for Nordea Bank, Christian Clausen, er med sin internationale karriere undtagelsen, som bekræfter reglen.

»I modsætning til mange andre brancher, så har mange direktører i banker fået lov til at blive på pinden, selv om deres virksomheder har klaret sig dårligt. Det virker som om, at bankdirektører kun skiftes ud i forbindelse med pensionering eller dødsfald,« siger Ken L. Bechmann.

Frank Aaen fra Kritiske Aktionærer giver ingenting for argumentet om, at man skal lægge meget i lønposen for at få de klogeste hoveder.

»Peter Straarups løn på 8,6 millioner kroner om året har jo vist sig ikke at være garant for noget som helst. Der er ingen klar sammenhæng mellem høj løn og så veldrevne banker. I flere af de banker, som er gået ned eksempelvis Roskilde Bank, har direktørerne fået høje lønninger,« siger Frank Aaen.

I fire ud af landets ti største banker er kontoen til direktionen svundet ind fra 2008 til 2009, viser Ugebrevet A4's opgørelse. Det gælder blandt andet i Nordea Bank og i Sydbank. Bestyrelsesformanden for sidstnævnte, tidligere amtsrådsformand Kresten Philipsen, forklarer at 2008 var et usædvanligt år for direktionen i Sydbank, idet bestyrelsen besluttede at give direktionen en bonus »på baggrund af et fremragende 2007.« I 2009 er banken så vendt tilbage til et mere almindeligt leje.

»2009 har uden tvivl været et af de hårdeste år at være bankdirektør i, men det er nu en gang resultaterne, der tæller i aktionærernes øjne,« siger Kresten Philipsen.

A4 UNGDOMSARBEJDSLØSHED

Flere kommuner kræver lærlinge-for-byggekontrakter

Odense Kommune melder sig på banen og er klar til at kræve lærlingepladser, hvis entreprenører vil have del i offentlige byggekontrakter. I forvejen har Århus og København lignende ordning og flere er på vej. Kommunernes Landsforening anbefaler nu alle kommuner at følge efter.

BYTTEHANDEL

Jeg er 16 år og hedder Jakob. Jeg afslutter mit grundforløb på Teknisk Skole i Rødovre. Jeg har en drøm om at blive tømrer, hvilket gør, at jeg er meget engageret samt mødestabil. Hvis du står og mangler en lærling, så ring ...»

Sådan stod der i en lokalavis i hovedstadsområdet sidst i januar. Men nu er der måske håb for Jakob.

Når der skal bruges milliarder af kroner på offentlige renoveringer og investeringer, vil kommunerne fremover kræve, at entreprenøren tager lærlinge i et antal, der svarer til den konkrete opgave. Før jul meldte København og Århus sig som de første kommuner, og Odense Kommune følger nu trop. Ved årsskiftet var der 7.195 unge, som manglede en praktikplads – en stigning på 85 procent på et år.

SAGEN KORT

- Både Århus og Københavns Kommune har meldt ud, at de vil bruge 'sociale klausuler' til at kræve, at entreprenører ansætter lærlinge, hvis de ville have kontrakter på at renovere offentlige bygninger.
- Ideen blev skudt ned af daværende undervisningsminister Bertel Haarder (V), der i første omgang mente, at metoden var ulovlig. Sidenhen er retorikken blødt noget op. I Dansk Byggeri blev der udtrykt skepsis for, om kommunerne ville overtræde konkurrence- og udbudsregler.
- Ideen om at forpligte erhvervslivet til at løse sociale opgaver på arbejdsmarkedet blev født af tidligere finansminister Mogens Lykketoft (S) i 1990'erne. Men da det kom til praktisk udformning, var der sjældent de store gevinster at hente. Helt essentielt er, at kommunerne er nødt til at vurdere hver enkelt sag for sig.

»Vi kan se, at de unge bliver taberne i den krise, der er nu. Vi har 2.500 i Syddanmark, som mangler praktikpladser, derfor har vi undersøgt juridisk, om det kan lade sig gøre. Det ser det ud til,« siger rådmænd i Odense Kommune, Peter Rahbæk Juel (S), som allerede har haft emnet oppe at vende i kommunens økonomiudvalg.

Odense Kommunes anlægsbudget er på 400 millioner kroner i år. København Kommunes er på to milliarder kroner, og om kort tid spiller København ud med en konkret plan for øvelsen.

Det står fast, at Københavns Ejendomme, der står for cirka 100 anlægsarbejder om året og har et budget på cirka en milliard kroner, er inddraget. Det samme er Teknik- og Miljøforvaltningen, der har et samlet bruttoanlæggbudget på 800 millioner kroner. Overborgmester Frank Jensen (S) har tidligere udtalt, at han forventer, kommunen kan skabe 400 lærlingepladser på denne måde. Århus Kommune, der i hele forløbet har været længst fremme i sagen, har ifølge kommunens chefjurist Christian Mølgaard efterhånden løst alle juridiske spidsfindigheder, og embedsmændene er nu klar med en egentlig indstilling til byrådet.

Det sker formentlig i denne måned, vurderer Christian Mølgaard.

ANBEFALING FRA TOPPEN

I november sidste år vedtog bestyrelsen i Kommunernes Landsforening (KL) en 17-siders politisk plan, der skal forebygge, at en hel generation unge tabes på gulvet. På trods af ideologiske forskelle i KL-toppen, vedtog bestyrelsen, at kommunerne får mulighed for at kræve lærlinge-for-kontrakter:

»Vi anbefaler, at kommunerne udnytter de muligheder, der er for at bruge offentlige udbud af tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver som løftestang for at sikre praktikpladser hos de private leverandører. En række kommuner er allerede i gang, og der er helt bestemt også en række kommuner, der overvejer det,« siger Jakob Scharff, der er chef for offentlig-privat i Kommunernes Landsforening.

Han minder dog om, at kun tjenesteydelser og byggeri er oplagte områder at kræve elevpladser indenfor, mens det formentlig vil være udelukket at kræve af en kommunal vare-leverandør. Eksempelvis kan et computerfirma ikke pålægges at ansætte ti procent af medarbejderne som lærlinge. For hvis producenten producerer i USA eller Kina, vil kommunen kunne anklages for at eksportere danske beskæftigelsesregler til udlandet, og det må man ikke ifølge EF-traktaten. Men hvis lærlinge-kravet holdes til den konkrete byggeopgave, vurderer KL overordnet set ikke, at kommunerne er på vej til at kolliderer med EU-systemet.

Tilbage står 16-årige Jakob, der ifølge annoncen i lokalavisen manglede en læreplads i januar. Det gør han stadig. Præcis i dag går Jakob i gang med sin afsluttende opgave, inden praktikperioden begynder. Prøven tager ti dage. Derefter har han flere muligheder for at tage nogle forberedende kurser, inden han forventer at begynde i skolepraktik. En praktikplads tror han ikke på lige nu. Om status her i begyndelsen af marts, lyder det:

»Det er ikke særlig fedt. Det er trist.«

Efterlønnere dør tidligt

Den ufaglærte mand, der går på efterløn som 60-årig, har udsigt til at leve næsten fire år kortere end den jævnaldrende akademiker, som fortsætter på arbejdsmarkedet. Det viser ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som vil gøre op med myten om, at efterlønnere er lige så raske som dem, der bliver i beskæftigelse.

LEVETID

En mand, der går på efterløn som 60-årig, har i gennemsnit 2,2 år mindre tilbage at leve i end den jævnaldrende mand, som fortsætter med at arbejde. For kvinder er der en mindre, men stadig markant, forskel på, hvor mange år henholdsvis efterlønnere og personer i arbejde har tilbage. Kvinder, der går på efterløn som 60-årige, lever gennemsnitligt 1,3 år kortere end de kvinder, der fortsætter med at arbejde, viser nye beregninger fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE).

Tallene dokumenterer ifølge forskningschef i AE Mikkel Baadsgaard tydeligt, at efterlønsmodtagere som helhed er i den dårlige helbredstilstand end personer, der fortsætter i beskæftigelse. Og dødeligheden i de to grupper viser endda ikke engang den fulde sandhed om forskellen i helbred mellem efterlønsmodtagere og deres beskæftigede jævnaldrende, mener han.

»Overgangen til efterløn i sig selv er med til at forbedre helbredstilstanden for den enkelte – for eksempel på grund af mindre stress og mere tid til motion. Derfor er det sandsynligt, at overgangen til efterløn kan bidrage til at reducere dødeligheden. Den forventede levetid blandt dem, der går på efterløn som 60-årige ville formentlig være endnu kortere, hvis de skulle fortsætte med at arbejde i nogle år,« siger han.

Samtidig viser AE's tal, at uddannelsesbaggrund har stor betydning for, hvor lang tid man som 60-årig har

tilbage at leve i. 60-årige mænd med en videregående uddannelse kan for eksempel regne med at leve næste tre år længere end ufaglærte mænd.

Tager man både uddannelsesbaggrund og tidspunktet for tilbage-trækning fra arbejdsmarkedet med i samme beregning, viser analysen, at mænd med videregående uddannelse, der fortsætter i beskæftigelse som 60-årige, i gennemsnit lever 3,7 år længere end mandlige ufaglærte, der går på efterløn på samme tidspunkt af deres liv. Den tilsvarende forskel blandt kvinder er på 2,5 år.

METODISK MANGEL

AE's undersøgelse er blevet udført for at afkræfte eller i hvert fald nuancere den opfattelse, som Velfærdskommissionen for et par år siden fik udbredt, da den anbefalede at udfase den bekestelige efterlønsordning som et bidrag til finansiering af fremtidens velfærd. Nemlig den opfattelse, at efterlønsmodtagere stort set er lige så raske som dem, der fortsætter på arbejdsmarkedet.

Konklusionen var Velfærdskommissionen nået frem til ved at se på de to gruppers brug af medicin, praktiserende læge og hospitaler. Ifølge Mikkel Baadsgaard bør man imidlertid også inddrage dødelighed, som for ham at se er et mere præcist mål for, hvordan det står til med helbredet i de forskellige grupper.

Sammenligninger af medicinudgifter, hospitalsindlæggelser og antal kontakter til praktiserende læge er behæftet med usikkerhed, fordi der er stor indi-

viduel forskel på, hvornår den enkelte går til læge med symptomer på sygdom, påpeger forskningschefen.

»Vi ved, at kvinder går oftere til læge end mænd, ligesom der kan være uddannelsesmæssige og geografiske forskelle. Derfor er forskellene i det gennemsnitlige antal lægebesøg ikke nødvendigvis udtryk for helbredsmæssige forskelle. Og dertil kommer, at overgang til efterløn i nogle tilfælde kan mindske trækket på sundhedsydelser. Dødelighed er derimod den ultimative helbredsindikator,« siger han.

Torben M. Andersen, økonomiprofessor ved Aarhus Universitet og formand for Velfærdskommissionen, finder spørgsmålet om helbred og levetid i et socialpolitisk perspektiv ekstremt vigtigt. Men han mener ikke, at AE's beregninger af dødeligheden beviser det, der angiveligt er hensigten med analysen: At efterlønnere har dårligere helbred på det tidspunkt, de trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Den forventede levetid blandt dem, der går på efterløn som 60-årige ville formentlig være endnu kortere, hvis de skulle fortsætte med at arbejde i nogle år.

TORBEN M. ANDERSEN
| Økonomiprofessor, Aarhus Universitet

EFTERLØNNERE HAR FÆRRE ÅR TILBAGE AT LEVE I

En 61-årig mand i beskæftigelse kan regne med at leve 2,2 år længere end en jævnaldrende, der er gået på efterløn. Mandlige ufaglærte, der går på efterløn, lever i gennemsnit 3,7 år kortere end videregående uddannede, som fortsætter med at arbejde.

61-årige mænd: Gennemsnitligt antal år tilbage at leve i

	UFAG-LÆRTE	ERHVERVS-FAGLIGT UDDANNEDE	VIDERE-GÅENDE UDDANNEDE	I ALT
I beskæftigelse	20,7	20,7	22,2	21,1
På efterløn	18,5	19,1	20,8	18,9

61-årige kvinder: Gennemsnitligt antal år tilbage at leve i

	UFAG-LÆRTE	ERHVERVS-FAGLIGT UDDANNEDE	VIDERE-GÅENDE UDDANNEDE	I ALT
I beskæftigelse	23,8	24,1	25,0	24,2
På efterløn	22,5	23,2	24,4	22,9

NOTE | Den forventede restlevetid er opdelt efter arbejdsmarkedstilknytning som 60-årige og er beregnet på baggrund af dødeligheden for 2007/2008.

KILDE | Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

TIDLIGE EFTERLØNNERE DØR OGSÅ TIDLIGST

Forskellen i forventet levetid er størst mellem personer, der går på efterløn allerede som 60-årige og jævnaldrende beskæftigede, hvorefter den aftager i takt med stigende efterlønsalder.

Forventet forkortelse af levetiden for efterlønnere i forhold til beskæftigede. Antal år.

PÅ EFTERLØN SOM	MÆND	KVINDER
60-årige	2,18	1,42
61-årige	1,47	0,65
62-årige	1,66	0,52
63-årige	0,71	0,36
64 årige	0,55	0,24

NOTE | Af hensyn til sammenligneligheden er forskellen i den forventede restlevetid mellem efterlønnere og beskæftigede beregnet for 66-årige.

KILDE | Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

»Forskellen i dødelighed ligger på nogle alderstrin, som er langt fra efterlønsalderen. Der KAN være den sammenhæng, man prøver at påvise, men vi kan ikke være sikker på det ud fra disse tal. Derimod ved vi, at der er en klar sammenhæng mellem på den ene side levetid og på den anden side uddannelse og indkomst. Og at den økonomiske tilskyndelse til at gå på efterløn er mindst for folk med høj uddannelse og indkomst, hvilket er med til at regulere, hvem der bruger ordningen. Det er i højere grad lavere uddannede,« siger han.

PARADOKS

Logikken i AE's argumentation er for Torben M. Andersen at se, at folk trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet på grund af dårligt helbred. Men så er der et paradoks i det mønster, folk handler efter i dag, mener han. For så skulle kvinderne, som i højere grad end mænd går på efterløn, nemlig have et dårligere helbred end mænd. Men de har tværtimod en væsentlig højere levealder, påpeger han.

»Der er ingen tvivl om, mange af de ældre har et dårligt helbred og har svært ved at klare sig på arbejdsmar-

kedet. De skal samles op på det rigtige tidspunkt. Men efterlønsordningen, som strengt taget er en skattesubsidieret tillægssikring, er en underlig måde at tilgodese det socialpolitiske sigte på. Det har vi førtidspensionen til, og den bør kunne løse opgaven. Hvis ikke, så må den ses efter i sømmene,« siger økonomiprofessoren.

I Velfærdskommissionen vurderede man ifølge Torben M. Andersen, at en fjerdedel af efterlønnere kunne få førtidspension i en situation uden mulighed for efterløn.

»De har valgt efterlønnen for at undgå alt hurlumhej'et i forbindelse med en førtidspension og trækker nu efterlønstallene i den retning, som man ser i Arbejderbevægelsens Erhvervsråds analyse,« siger han.

Professor ved Aalborg Universitet Per H. Jensen, der er ekspert i efterløn og tilbagetrækningsmønstre, tvivler derimod ikke på konklusionen i AE's analyse. Han mener, at Velfærdskommissionen har begået en metodisk bommert i de beregninger, der har ført til konklusionen, at efterlønnere stort set er lige så raske som jævnaldrende i beskæftigelse.

»Man sammenligner to grupper, som ikke er sammenlignelige, når man ser på sygdomsforløb hos folk, der er henholdsvis på efterløn og i beskæftigelse. Det kan man ikke. Den person, der er slidt helt ned i bevægeapparatet, bliver naturligvis mindre belastet og får det bedre af at gå på efterløn og går derfor ikke så meget til læge. Bliver det for slemt, klarer man sig med lidt håndkøbsmedicin, for et lægebesøg nytter alligevel ikke noget,« siger han.

Per H. Jensen underbygger sit synspunkt med tal fra en undersøgelse, han har foretaget blandt efterlønnere. 47 procent oplyste her, at de helbredsmæssigt havde fået det meget bedre eller lidt bedre, efter at de var gået på efterløn. Kun seks procent havde fået det meget dårligere eller lidt dårligere.

At det er de nedslidte, der vælger efterlønnen, finder han dokumenteret i en anden undersøgelse, han afsluttede for fire år siden efter i fem år at have fulgt personer, der ved undersøgelsens start var 55 år. Altså fulgte han dem i perioden op til det tidspunkt, hvor de skulle vælge mellem efterløn og at fortsætte på arbejdsmarkedet. >

»Målt på sygedagpengeforløb havde den gruppe, der valgte efterløn, været langt hyppigere syge i de foregående fem år end den gruppe, som fortsatte på arbejdsmarkedet. Og gennemsnitlig var deres sygeperioder dobbelt så lange som blandt dem, der ikke gik på efterløn. Så jeg kan kun bekræfte, at der er større helbredsmæssige problemer hos dem, der vælger efterløn i forhold til dem, der fortsætter med at arbejde,« påpeger han.

NØDVENDIGT OPGØR

Økonomisk krise og voksende ledighed har fortrængt efterlønsordningen fra toppen af den politiske dagsorden, men der er ifølge Torben M. Andersen ingen grund til at udskyde dét, han ser som et nødvendigt opgør med efterlønnen.

»Den demografiske udvikling kommer til at bide ret hårdt, og det er lige om hjørnet. Hvis vi skal nå en målsætning om at øge beskæftigelsen i den størrelsesorden, der er nævnt i den politiske debat, så er det efter min mening urealistisk uden at gøre noget ved tilbagetrækningsalderen,« siger han.

Mens de store partier indtil videre mere eller mindre har fredet efter-

lønsordningen står en udfasning af efterlønnen også højt på dagsordenen hos de radikale. Og partiets finans- og arbejdsmarkedsordfører, Morten Østergaard, lader sig ikke rokke i den målsætning af de nye tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

»Erhvervsrådet har afdækket, hvad vi godt vidste i forvejen: At der en ekstrem ulighed i sundhed i Danmark. Det store spørgsmål er så, om efterlønnen er det rigtige svar på det problem. Mit svar er nej, for jeg mener, vi skal sætte ind mod problemet lang tid før, folk bliver 60,« siger han.

Samtidig mener Morten Østergaard, at folks valg af efterløn i høj grad er styret af økonomiske motiver. Det så han bevist, da man ved efterlønsreformen i 1999 indførte en bonus for at udskyde efterlønnen til det fyldte 62. år.

»Det virkede og fik mange til at gå senere på efterløn. Så der er andet end sundhed, der afgør, hvornår folk går på efterløn, og det kan heller ikke Arbejderbevægelsens Erhvervsråd løbe fra,« mener han.

Morten Østergaard er klar over, at mange er nedslidte og har brug for at komme tidligt på pension, men mener

Hvis vi skal nå en målsætning om at øge beskæftigelsen i den størrelsesorden, der er nævnt i den politiske debat, så er det efter min mening urealistisk uden at gøre noget ved tilbagetrækningsalderen.

TORBEN M. ANDERSEN
| Økonomiprofessor, Aarhus Universitet

som Torben M. Andersen, at det problem skal løses gennem førtidspensionsystemet.

»Vi er parate til at se på lempeligere regler for personer over 55. Men det vil kræve, at man ikke insisterer på, at alle og enhver kan stoppe på arbejdsmarkedet i en tidlig alder, uanset hvor nedslidte de er,« siger Morten Østergaard.

AF | MICHAEL BRÆMER, mbr@lo.dk

Seniorer frygter for svigtende helbred

Ønsket om en aktiv tredje alder er på retur og frygten for et svigtende helbred i kraftig vækst, når seniorer bliver spurgt om, hvad der vil få dem til at stoppe på arbejdsmarkedet, viser ny undersøgelse.

DEN TREDJE ALDER

På fire år er andelen af 55-59 årige danskere, der frygter at blive skubbet ud af arbejdsmarkedet på grund af svigtende helbred, næsten fordoblet.

I 2006 gav 12 procent af seniorerne svaret »Svigtende helbred, så jeg ikke

længere kan klare jobbet«, når de blev spurgt om, hvad de forventer vil være årsagen til, at de forlader arbejdsmarkedet. Den andel voksede i en tilsvarende undersøgelse to år senere til 14 procent og i en helt ny undersøgelse til hele 23 procent, fremgår det af en undersøgelse, som Capacent Epinion har foretaget for Ugebrevet A4.

Modsat er det gået med ønsket om en aktiv tredje alder. Andelen, der angiver det som forventelig årsag til deres tilbagetrækning, er i løbet af de seneste to år faldet fra 68 til 59 procent.

Især ufaglærte og faglærte på arbejdsmarkedet er præget af frygten for, at svigtende helbred stiller sig i vejen for deres deltagelse på arbejds-

markedet. 34 procent af seniorer med grundskole som højeste gennemførte uddannelse og 22 procent af de erhvervsfagligt uddannede angiver det som forventelig årsag til tilbagetrækning mod for eksempel kun 15 procent af seniorer med mellemlang videregående uddannelse.

LO's formand Harald Børsting mener, at tallene bør få arbejdsgiverne til se kritisk på deres organisering af arbejdet i en tid, hvor der bliver brug for seniorernes indsats på arbejdsmarkedet.

»En fordobling af andelen, der peger på svigtende helbred, i løbet af fire år er en voldsom udvikling og understreger, at der er brug for at være dygtig i arbejdsmiljøindsatsen og organisere arbejdet, så det ikke slider folk ned. Der er ingen tvivl om, at mange seniorer i dag føler sig slidt op,« siger han.

Mindre nedslidende arbejdsforhold vil utvivlsomt blive hilst velkomne af seniorerne, der som noget nyt har fået godt helbred som førsteprioritet i deres liv.

De 55-60 årige er i 2006, 2008 og igen i år blevet spurgt om, hvad de tillægger størst betydning i deres liv. Og hvor »Et godt familieliv« i begge tidligere undersøgelser har været den klare vinder, er det denne gang »Et godt helbred«, der topper ønskelisten.

AF | MICHAEL BRÆMER, mbr@lo.dk

HELBREDET TILLÆGGES NU STØRRE BETYDNING END FAMILIELIVET

Tidligere har »Et godt familieliv« haft førsteprioritet, når man har spurgt seniorer, hvad de tillægger størst betydning i deres liv. I den nye måling bliver familielivet imidlertid overhalet af »Et godt helbred«.

? Hvilket af følgende tillægger du størst betydning i dit liv

I PROCENT	2006	2008	2010
Et godt helbred	36	43	47
Et godt familieliv	56	48	46
Et godt arbejdsliv	5	3	3
En god økonomi	0	4	3
Ved ikke	2	2	2

KILDE | Capacent for Ugebrevet A4.

En fordobling af andelen, der peger på svigtende helbred, i løbet af fire år er en voldsom udvikling og understreger, at der er brug for at være dygtig i arbejdsmiljøindsatsen og organisere arbejdet, så det ikke slider folk ned. Der er ingen tvivl om, at mange seniorer i dag føler sig slidt op.

HARALD BØRSTING
| Formand, LO

SENIORER HAR FÅET STØRRE FRYGT FOR HELBREDET

Flere og flere seniorer forventer, at det bliver svigtende helbred, der kommer til at presse dem ud af arbejdsmarkedet. Andelen af 55-59 årige med den forventning er på fire år næsten fordoblet fra 12 til 23 procent.

? Hvad forventer du vil være årsagen til, at du forlader arbejdsmarkedet

I PROCENT	2006	2008	2010
At jeg ønsker en aktiv tredje alder	64	68	59
Svigtende helbred, så jeg ikke længere kan klare jobbet	12	14	23
At der er en fast aldersgrænse på min arbejdsplads	10	6	6
At jeg ikke længere føler mig værdsat på arbejdet	4	2	4
At jeg bliver fyret	1	2	2
Andet	7	6	4
Ved ikke	2	2	1

KILDE | Capacent for Ugebrevet A4.

Konsulentfesten er slut

Under opsvinget fordoblede konsulentbranchen sin omsætning og havde sidste år en omsætning på 16 milliarder kroner. Dobbelt så meget som i 2004. Men efter fem fede år kommer de magre tilsyneladende – blandt andet fordi det offentlige er blevet kritiske over for konsulenterne. »Vi har nok glemt, at opgaverne kunne løses bedre af os selv«, siger fynsk borgmester.

TØMMERMÆND

Efter flere gyldne år, hvor de private konsulentfirmaer har tjent milliarder af kroner på at løse både private og offentlige opgaver, ser festen nu ud til at være slut. Økonomisk krise, overståede kommunesammenlægninger, manglende konkurrence og en stigende utilfredshed med konsulenternes kvalitet har skabt en stigende skepsis overfor de dyre konsulenter, der sjældent arbejder for under et par tusinde kroner i timen.

I flere år har konsulenternes vækstkurve ellers været stødt stigende. På kun fem år fordoblede branchen sin omsætning fra godt otte milliarder kroner i 2004 til 16 milliarder kroner i 2009. Og i sommeren 2009 dokumenterede Ugebrevet A4, at alene staten årligt bruger 3,7 milliarder kroner på eksterne konsulenter.

I dag er Rigsrevisionen i gang med at kortlægge, hvordan de offentlige midler til konsulenterne anvendes, og om konsulenterne er deres penge værd. Men allerede inden Rigsrevisionen er færdig med arbejdet, har flere af konsulenthusenes kunder i det offentlige besluttet at vende ryggen til konsulenterne. Det gælder blandt andet Faaborg-Midtfyn Kommune, der hidtil har brugt knap fem millioner kroner årligt på konsulentbistand.

»I de seneste år har vi nok glemt, at mange af opgaverne kunne løses bedre af os selv. Konsulenterne er simpelthen for dyre,« siger borgmester i Faaborg-Midtfyn Kommune, Hans Jørgensen (S), der pointerer, at han ikke har noget principielt imod konsulenter.

Han mener blot, at det offentliges reelle omkostninger ved at hyre konsulenter er langt højere end antaget:

»Den arbejdstid, vi bruger på at sætte konsulenterne ind i lokale forhold, og samtidig styre projektet, er skjulte omkostninger. Når man påstår, at konsulenter udgør en besparelse, er det altså fordi, disse udgifter glemmes i det samlede regnestykke. Min oplevelse fra Faaborg-Midtfyn Kommune er imidlertid, at det ofte er ligeså arbejdskrævende at styre et projekt, som at udføre det selv.«

Rigsrevisionens ventede kortlægning vil imidlertid hverken levere svar på Hans Jørgensens spørgsmål om konsulenternes reelle omkostninger, eller om det offentlige får nok effektivitet for pengene. Men ifølge professor Kurt Klaudi Klausen fra Syddansk Universitet er en landsdækkende undersøgelse næppe løsningen:

»Området er simpelthen for komplekst at undersøge. I stedet bør man sikre, at det offentliges konsulentkøb bliver mere gennemsigtige,« siger han og tilføjer, at det offentlige generelt er inde i en positiv udvikling, hvor regioner og kommuner er bedre klædt på til at indgå i relationer med de eksterne konsulentfirmaer.

KONSULENTER SKAL STYRES BEDRE

Københavns Kommune er et eksempel på, at konsulentprojekter kan give anledning til voldsom kritik. I 2009 gennemførte Rambøll en effektiviseringsanalyse for Københavns Kommune, der fandt 150 millioner kroner i mulige årlige besparelser. Men Rambølls undersøgelse til knap en million kroner blev

få dage efter fødslen skudt ned af flertallet af kommunens egne forvaltninger. Børne- og Ungdomsforvaltningen mente, at Rambølls analyse byggede på »fejlagtigt datagrundlag« og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen konkluderede ligeledes, at »Rambølls rapport bærer præg af mange fejl.« Selv Økonomiforvaltningen, som styrede projektet, kritiserede dele af Rambølls undersøgelse for at indeholde »betydelige validitetsproblemer«. Alligevel besluttede Københavns Kommune, at Rambølls undersøgelse kunne begrunde årlige besparelser for 150 millioner kroner, heriblandt 12 millioner kroner på eksterne konsulenter. Men besparelserne skal gennemføres af netop de forvaltninger, der oprindeligt skød Rambølls rapport ned.

Kurt Klaudi Klausen tøver ikke med at betegne gennemførelsen som uprofessionel. Han ser det som et eksempel på, at det offentlige stadig har problemer med at afstemme forventningerne mellem partnerne:

»Om det er Københavns Kommune eller Rambøll, der er skyld i det ringe resultat, er svært at sige, men at rapporten kan skydes ned på så mange punkter, er dybt skuffende. For en million kroner bør man kunne gennemføre en analyse med et bedre resultat.«

Administrerende direktør i Rambøll Management Tonny Johansen anerkender, at der har været kritik fra kommunens forvaltninger, men betegner det som uundgåeligt.

»Man beder om øretæver, når man som konsulent skal finde besparelser på administration i en offentlig organisation. Det er vores opfattelse,

at analysearbejdet er indgået i de beslutninger, der efterfølgende er truffet omkring besparelser. Vores arbejde er derfor efter min bedste overbevisning brugt konstruktivt – og til skatteydernes fordel,« siger Tonny Johansen.

Også kontorchef i Økonomiforvaltningen Siggie Brandt Kristoffersen mener, at pengene til Rambøll-rapporten er givet godt ud:

»Fakta er, at det er ekstremt resourcekrævende at nå til en meget præcis analyse. Vi vidste fra starten, at de ikke på den korte tid ville komme til bunds i materialet. Det vigtige var i stedet at kunne pege på områder, det var oplagt at arbejde videre med.«

Sagen fra Københavns Kommune illustrerer, ifølge Kurt Klaudi Klausen, at det offentlige stadig kan lære at styre konsulentprojekter bedre. For det offentlige har selv ansvaret for at styre og anviser det konkrete formål, forklarer han. Konsulenterne bør til gengæld vurdere, om de realistisk kan gennemføre projektet tilfredsstillende.

Søren Østergaard Pedersen fra bran-

cheforeningen Dansk Management Råd vurderer også, at det offentlige har en klar opgave, når de køber af private konsulenttydelser:

»Der skal som sagt to til en tango og professionalisme fra begge parter side er derfor afgørende. Det er samspillet mellem kompetente rådgivere og dygtige offentlige ledere der skaber positive resultater i den offentlige sektor.«

MANGLENDE KONKURRENCE

Ingen i konsulentbranchen ønsker at spå om, hvor meget den stigende skepsis over for branchen kan ende med at koste. Men flere kilder giver udtryk for, at faldet på det private marked allerede har udløst en markant forøgelse af konkurrencen om det offentlige.

PFA Pension er en af de danske virksomheder, der har brugt finanskrisen til at beskære konsulentforbruget drastisk. Søren Espersen, direktør for Kommunikation & HR, mener, at omkostningsfokus får PFA Pension og resten af det private erhvervsliv til at søge billigere alternativer til konsulenter:

I de seneste år har vi nok glemt, at mange af opgaverne kunne løses bedre af os selv. Konsulenterne er simpelthen for dyre.

HANS JØRGENSEN (S)
| Borgmester, Faaborg-Midtfyn Kommune

»Vi forsøger simpelthen at gøre, hvad vi kan i eget hus med egne medarbejdere. Krisen lærer netop nu virksomhederne at gøre så meget som muligt selv. Konsulenterne har haft nogle gode år, og nu kommer der nok nogle mindre gode,« siger han og spår desuden, at konsulenterne vil blive mødt med langt mere kontante krav om styring og kontrol i fremtiden:

»Det offentlige kan muligvis lære af de kontante krav, som det private erhvervsliv stiller til konsulentbranchen. Både offentlige og private indkøbere bør altid have en plan for, hvordan konsulenterne hurtigt kommer ud af døren igen.«

Hos Rambøll kan underdirektør Nicolai Ejler godt genkende, at krisen på det private marked forøger konkurrencen om det offentlige marked. Han mener, at det offentlige i stigende grad anvender større konsulenthuse på grund af:

»Det offentlige indkøber færre, men større opgaver, og det har været fordelagtigt for os. Vi har set en konsolidering, hvor mindre konsulentbureauer presses, i takt med at de større bureauer får flere opgaver. Det offentlige handler i dag mere strategisk med deres konsulentmidler,« siger underdirektøren.

Størrelsen er dog ikke et tegn på kvaliteten, påpeger professor Kurt Klaudi Klausen.

»Vi ved til gengæld, at reduceret konkurrence er garanti for højere priser. Forskning har vist, at især store konsulenthuse har tendens til at anvende faste skabeloner for deres analyser. På den måde får de konklusionerne til >

A4 ARBEJDSMARKED

at passe i faste kasser. Der påhviler derfor det offentlige et stort ansvar, for at styre udenom den slags fælder, når de går på konsulentindkøb.»

Problemerne med manglende konkurrence gør sig især gældende på markedet for IT-projekter, der tegner sig for mere end 50 procent af omsætningen i konsulentbranchen. Her er det tidligere afsløret, at op mod 28 kommuner har hyret KMD – der tidligere var ejet af kommunerne, men som i dag er delvist ejet af en kapitalfond – uden at sende opgaven i udbud.

Og regningen for den manglende konkurrence kan ende hos skatteyderne. Men ifølge Kurt Klaudi Klausen er det et umuligt valg, fordi kommunerne sandsynligvis stadig føler nogle 'familiære' bånd til KMD – men problemet er samtidig, at alternativerne til KMD næppe findes.

Den manglende konkurrence på it-området er en af grundene til, at staten har forsøgt at introducere samlede køb gennem Statens Indkøb Service. Men kilder vurderer, at det fortsat kun er omkring halvdelen af de offentlige it-køb, der sker gennem denne ordning. Dermed kan det offentlige selv være med til at undergrave deres gunstige forhandlingsposition på marke-

det. Alligevel tror Kurt Klaudi Klausen ikke, at centraliserede aftaler om konsulentkøb er hele løsningen:

»Problemet med sådanne systemer er, at virkeligheden ofte er langt mere kompleks. Der er brug for en høj grad af selvstændighed hos de enkelte ledere i det offentlige.«

KONSULENTRIKRISE FORUDE?

På trods af tegn på både kritik og besparelser på kommunale konsulentbudgetter mener Claus Wilkki fra konsulenthuset Accenture, at de vil kunne bidrage meget hos det offentlige i fremtiden:

»Den offentlige sektor befinder sig i et 'efter stormen-miljø', hvor der er et betydeligt pres for at reformere og modernisere dele af sektoren i takt med, at vi kommer ud af den finansielle krise. I de omgivelser ser vi betydelige muligheder for at bistå med at transformere dele af den offentlige sektor gennem innovative tiltag.«

Men Kurt Klaudi Klausen forventer at både kommuner og regioner vil stoppe op og tænke sig grundigt om, før de poster milliarder i nye konsulentprojekter:

»Strukturreformens omlægninger gav masser af arbejde for konsulen-

Vi forsøger simpelthen at gøre, hvad vi kan i eget hus med egne medarbejdere. Krisen lærer netop nu virksomhederne at gøre så meget som muligt selv. Konsulenterne har haft nogle gode år, og nu kommer der nok nogle mindre gode.

SØREN ESPERSEN
I Direktør, Kommunikation & HR, PFA Pension

terne. Nu står kommunerne altså klar til at løse langt mere selv. Men vigtigst af alt lægger finanskrisen fornyet pres på de i forvejen nedbarrede kommunale budgetter. Der bliver næppe råd til at gå ud og spendere på konsulenter, mens der skæres i velfærdens kerneydelser.»

AF | ANDERS PEDERSEN
ILLUSTRATION | FLEMMING DUPONT

NETNYT

ENDNU FLERE FATTIGE

www.ae.dk

Antallet af danskere i længerevarende fattigdom fortsætter med at stige. 80.000 har nu været fattige i mindst tre år i træk. Det er en stigning på 50 procent siden 2001. Samtidig udgør det samlede antal fattige over 300.000. Det viser en ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE), som – i fravær af en officiel dansk fattigdomsgrænse – anvender OECD's definition. AE kan også fortælle, at de offentlige investeringer i 2009 steg meget mindre end planlagt.

ARBEJDSMILJØBUSSEN 2010

www.bam-bus.dk

Dialog og det forebyggende arbejdsmiljøarbejde står i centrum, når byggeriets arbejdsmiljøbus ruller ud på landevejene i 2010. Bussen vil også have fokus på de knap så synlige byggeprocesser og mere 'bløde' arbejdsmiljøforhold som træk og kulde. Dansk Byggeri og en række fagforbund har etableret Byggeriets Arbejdsmiljøbus, som kan rekvireres gratis af både virksomheder og medarbejdere.

DEN GODE PRAKTIKPLADS

www.uvm.dk

En god praktikplads er ofte forudsætningen for at gennemføre en uddannelse – men hvad er en god praktikplads egentlig? Forskere ved Aarhus Universitet har interviewet elever og oplæringsansvarlige og fundet fem betydningsfulde forhold. Blandt dem er, at både elev og virksomhed vælger hinanden med omhu, løbende afstemmer forventningerne og sikrer den bedste sammenhæng mellem skole og praktik.

STOR FORSKEL PÅ AKTIVERING

www.samspil.info

Den korteste vej fra arbejdsløshed til job er for langt de fleste aktivering via virksomhedspraktik eller løntilskudsjob. Alligevel er der store regionale forskelle på, hvor meget de enkelte jobcentre anvender redskaberne. I Tønder og Aabenraa kommer hver sjette i virksomhedsrettet aktivering, mens det kun gælder tre procent af de aktiverede i Rudersdal Kommune. Det viser en ny undersøgelse fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Lykke Friis' fejlfokus

Ligestillingsministeren vil hellere arbejde for ligestilling på chefgangene end på fabriksgulvet. Det er et virkelighedsfjernt fokus at prioritere de kvinder, der allerede er ligestillet, højest.

På 100 års dagen for kvindernes internationale kampdag har Danmark endelig fået en engageret ligestillingsminister. Desværre er Lykke Friis – der netop har overtaget posten fra Inger Støjberg – så elitær i sin verdensopfattelse, at hendes engagement i bedste fald kun vil komme samfundets absolutte top til gode.

Ifølge Lykke Friis, der har en fortid i universitetsverdenen og Dansk Industri, er Danmarks vigtigste ligestillingsproblem, at der er for få kvinder på samfundets topposter. Ganske vist har ligestillingsministeren fuldstændig ret i, at det er et vanvittigt talentspild, at danske virksomheder og offentlige institutioner ikke udnytter dygtige, kompetente og højtuddannede kvinder i de ledende stillinger. Men det er virkelighedsfjern proportionsforvrængning at mene, at det er et større problem for samfundet, at de fem procent af befolkningen, der tilhører eliten, ikke kan finde ud af at deles om magten, end at de 50 procent af befolkningen, der har et lige personnummer, får en ulige løn og både på kort og lang sigt snydes i arbejdslivet.

Ifølge den ene undersøgelse efter den anden får danske kvinder knap 20 procent mindre i løn end danske mænd. Godt 70 procent af løngabet kan forklares ved, at mænd og kvinder ikke er ligeligt fordelt på arbejdsmarkedet. Mænd har det med at dominere de bedst betalte brancher og – som Lykke Friis også påpeger – sætte sig på de ledende og bedst betalte poster. Alt dette er i sig selv problematisk. Det helt store problem ligger dog i de 30 procent af løngabet, som ikke kan forklares med andet end kønsdiskriminerende, uretfærdig og ulovlig forskelsbehandling.

Spørger man vælgerne – som Ugebrevet A4 har gjort – er der ingen tøven, når der skal peges på de største ligestillingsproblemer. Mere end hver anden peger på den manglende ligeløn, og på anden- og tredjepladsen kommer manglende ligestilling blandt indvandrerkvinder og mere øremærket barsel til mænd. På trods af at deltagerne i Ugebrevet A4's undersøgelse måtte pege på tre problemer, har kun 17 procent anset de få kvindelige topchefer som et punkt, den nye ligestillingsminister skal bruge sine kræfter på.

Lykke Friis' syn på ligestilling er dermed ikke alene i strid med almindelig god fornuft, men også med vælgerne ønsker. Hendes elitære verdenssyn kan kun undskyldes med, at hun selv er gået en stort set snorlige vej fra vugge til chefstol.

Med Lykke Friis' fokus i ligestillingskampen, må det store flertal af kvinder, som ikke har en karriere, der matcher hendes, klynge sig til det teoretiske håb om, at kampen for flere kvinder på samfundets topposter måske indirekte kan være med til at udløse en mere lige og retfærdig løn. Det er jo dem, der sidder ved chefbordet, der bestemmer lønnen og tanken om at kvindelige chefer vil have mere fokus på ligeløn end deres mandlige forgængere, er jo en mulighed.

Men det er unægtelig en omvej til ligeløn. Som minister kan Lykke Friis allerede i morgen kræve kønsopdelte lønstatistikker på hele arbejdsmarkedet. Et sådan dokument ville på langt de fleste arbejdspladser være en uvurderlig hjælp til at bevise og beregne lønforskellen og af den vej stille arbejdsgiveren til ansvar. Men det kræver, at Lykke Friis får justeret sit fokus ind efter, hvad der foregår blandt de almindelige vælgere og ikke blandt hendes ligestillede veninder.

“

Hendes elitære verdenssyn kan kun undskyldes med, at hun selv er gået en stort set snorlige vej fra vugge til chefstol.

AF | JAN BIRKE-MOSE, jbi@lo.dk
Redaktør

AL HENVENDELSE

MAIL | ugebreveta4@lo.dk
TLF | 35 24 60 00

Jesus ud af passet

Danske pas er præget med et billede af Jesus. Dét vil direktør Karsten Riise Kristensen have ændret, for ifølge ham har religiøse motiver ikke noget at gøre i officielle dokumenter. Han støtter sig til den europæiske menneskerettighedskonvention – og er villig til at gå rettens vej.

INTERVIEW

KARSTEN RIISE KRISTENSEN

Cand.merc og exam.art
Partner i James Management

Du har klaget til Justitsministeriet over billedet af Jesus på side 2 i passet. Hvad er problemet med Jesus og danske pas?

»Det er dybest set en forhånelse af mig, som har meldt mig ud af Folkekirken. Fordi en eller anden kong Volmer for 1.000 år siden dikterede, at alle danskere skulle være kristne, så skal jeg trækkes med at have en Jesus-figur i passet.«

Jesus-motivet er fra den store Jellingsten, og som sådan vel mere et kulturelt end religiøst symbol?

»Hvad kommer det mig ved? Motivet er blevet puttet i passene i 1997! Der er aldrig nogen, der har sagt, at Jellingstenen er et statssymbol. Religion er kultur, og det her er blevet proppet ned i halsen på folk, uden at nogen er blevet spurgt!«

Den er på UNESCO's liste over verdens umistelige kulturarv.

»Det er der så meget, der er, eksempelvis er der en fjord oppe i Grønland – den kunne man ligeså godt have valgt! UNESCO-listen er ikke et argument for at tvinge et religiøst symbol ind ad bagdøren. På bagsiden af samme sten, står der, at alle danskere skal være kristne, fordi kongen har bestemt det.«

Jellingstenen symboliserer vel også Danmarks historie med vikingetiden?

»Den er et symbol på overgangen fra vikingetiden, hvor Danmark meldte sig ind i Europa. Det var da sikkert en dygtig konge og en okay beslutning, men det skal ikke diktere vores pas i dag. Hvis det her Jelling-motiv er så vigtigt et symbol på Danmark, hvorfor er det så

ikke på selvangivelsen og andre officielle dokumenter?«

Hvilket motiv kunne du i stedet forestille dig på side 2 i passet?

»Der er i forvejen et vikingetids-gribedyr, en lille slags drage, i passet. Det er også fra Jellingstenen, men det er ikke religiøst, og det kunne man sagtens vælge. Eller noget der er et statsligt symbol, som en kongekrone eller de tre løver.«

Det danske flag er et korsridderbanner – hvordan har du det med det?

»Det er et statssymbol, så det er o.k. – det er Jesus fra Jelling ikke!«

Ser du Jesus i passet som en slags missioneren?

»Jeg ser det som kulturchauvinistisk. At der er nogen, der har defineret, at for at være dansk, så skal man være kristen. Jesus bliver gjort til et dansk symbol, og man skal acceptere Jesus for at være dansk nok.«

Du er villig til at tage sagen til den europæiske menneskerettighedsdomstol. Hvis du får ret, er det så rimeligt, at staten skal sørge for at få passene udskiftet?

»Staten vil tjene på det! Mit forslag er, at staten anerkender problemet og tilbyder alle, der vil have et pas med et nyt motiv, at anskaffe sig det. Alle andre kan så beholde det gamle pas, indtil det udløber. Ifølge en afstemning på Ekstra Bladets hjemmeside, er 26 procent af danskerne villige til at skifte passet. Det vil betyde 600 millioner kroner til statskassen! Det kan staten sagtens bruge lige for tiden.«

Det skal være frivilligt at skifte pas?

»Ja. Jeg har også regnet på, hvad det vil betyde at få alle til at skifte pas. Det vil staten tjene 2,5 milliarder kroner på. Det er rigtigt mange penge, men jeg synes ikke, at man skal tvinge folk til det.«

